

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**POSEBNOSTI RAČUNOVODSTVA DRUŠTEV – PRIMER:
SLOVENSKA UNIVERZITETNA ŠPORTNA ZVEZA**

Ljubljana, februar 2004

SLAVICA PEČOVNIK

IZJAVA

Študentka Slavica Pečovnik izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Marka Hočevarja in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 10.02.2004

Podpis:

KAZALO

1. UVOD	1
2. OPREDELITEV NEPROFITNIH ORGANIZACIJ	2
2.1. VRSTE NEPROFITNIH ORGANIZACIJ	3
2.2. ZNAČILNOSTI NEPROFITNIH ORGANIZACIJ	5
3. DRUŠTVO KOT NEPROFITNA ORGANIZACIJA	8
3.1. DELOVANJE DRUŠTVA	9
3.1.1. Ustanovitev in registracija društva.....	9
3.1.2. Namen, dejavnost in delovanje društva.....	9
3.1.3. Članstvo.....	10
3.1.4. Organi društva.....	10
3.1.5. Prenehanje društva.....	11
3.1.6. Športno društvo.....	11
3.2. FINANCIRANJE DRUŠTVENE DEJAVNOSTI	11
4. RAČUNOVODSTVO DRUŠTEV	13
4.1. OPREDELITEV RAČUNOVODSTVA	13
4.2. RAČUNOVODSTVO V DRUŠTVIH	13
4.2.1. Pomen računovodstva v društvih.....	13
4.2.2. Pomen računovodskih informacij.....	14
4.2.2.1. Uporabniki računovodskih informacij.....	15
4.2.2.2. Značilnosti dobrih računovodskih informacij.....	16
4.3. RAČUNOVODSKE REŠITVE V DRUŠTVIH	16
4.3.1. Vodenje poslovnih knjig.....	17
4.3.2. Letno poročilo društva.....	17
4.3.2.1. Bilanca stanja.....	17
4.3.2.2. Izkaz poslovnega izida.....	20
5. SLOVENSKA UNIVERZITETNA ŠPORTNA ZVEZA	23
5.1. PROGRAM DELA SLOVENSKE UNIVERZITETNE ŠPORTNE ZVEZE	25
5.1.1. Zimska in letna univerziada.....	25
5.1.2. Svetovna univerzitetna prvenstva.....	26
5.1.3. Evropska univerzitetna prvenstva.....	26

5.1.4. Državna univerzitetna prvenstva.....	27
5.1.5. Druge dejavnosti.....	27
5.2. FINANCIRANJE IN FINANČNO POSLOVANJE.....	27
5.3. BILANCA STANJA IN IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA	32
5.3.1. Bilanca stanja	32
5.3.2. Izkaz poslovnega izida	33
6. SKLEP.....	35
7. LITERATURA	37
8. VIRI.....	38

1. UVOD

Povsod po svetu poznamo poleg gospodarskih družb, katerih cilj je doseči maksimalen profit, organizacije, katerih cilj delovanja ni vedno ali izključno pridobiti materialno oziroma finančno korist. Zanje ne moremo trditi, da so gospodarske oziroma pridobitne organizacije, saj njihov temeljni cilj praviloma niso ekonomski rezultati, temveč izpolnjevanje poslanstva organizacije. Tako opravljajo določene naloge v družbi in zadovoljujejo potrebe posameznika in družbe.

Cilj nepridobitnih organizacij je praviloma zagotavljanje storitev splošnega in skupnega pomena, s katerimi se zadovoljujejo določene družbene potrebe, ki zvišujejo kvaliteto življenja oziroma družbeno blaginjo. Vendar se sodobne neprofitne organizacije vedno bolj soočajo s potrebo po strateškem razmišljanju na vseh ravneh organizacije. Srečujejo se tudi z vedno večjo konkurenco pri pridobivanju sredstev.

Društva, kot ena najštevilčnejših oblik neprofitnih organizacij, so prostovoljna, samostojna, nepridobitna združenja fizičnih oseb, ki se združujejo zaradi skupno določenih interesov, opredeljenih v temeljnem aktu in v skladu z Zakonom o društvih. Le-ta zakon prepoveduje ustanavljanje oziroma opravljanje pridobitne dejavnosti kot izključne dejavnosti društva. S svojo dejavnostjo društva blažijo socialne razlike in zvišujejo splošno blaginjo družbe.

Predmet proučevanja mojega diplomskega dela je računovodstvo društev. V Sloveniji obstaja za društva poseben računovodski standard, in sicer standard 33, ki nam predstavlja računovodske rešitve v društvih. Standard določa način vodenja poslovnih knjig v društvih, sestavo letnih poročil, opredeljuje društveni sklad ter poslovni izid društva.

V prvem poglavju diplomskega dela sem opredelila neprofitne organizacije, njihove vrste, razlike in značilnosti. Prikazala sem tudi posebnosti ciljev neprofitnih organizacij ter klasifikacijo neprofitnih organizacij.

Drugo poglavje je namenjeno umestitvi društva v neprofitne organizacije. Predvsem je predstavljen Zakon o društvih in s tem povezano delovanje društva od ustanovitve in registracije do prenehanja društva. Konec tega poglavja opredeljuje financiranje društvene dejavnosti.

V tretjem poglavju sem se omejila na predstavitev računovodstva društev, in sicer na pomen računovodstva v društvih in na pomen računovodskih informacij. Nato sledijo računovodske rešitve v društvih (kot jih določa standard 33) od vodenja poslovnih knjig do bilance stanja in izkaza poslovnega izida.

Predstavitvi Slovenske univerzitetne športne zveze je namenjen začetek četrtega poglavja. Nato sledi natančnejši pregled dela Slovenske univerzitetne športne zveze v letih 2002 in 2003. Drugi del tega poglavja je namenjen financiranju in finančnem poslovanju, zadnji del pa predstavlja vpogled v bilanco stanja in v izkaz poslovnega izida Slovenske univerzitetne športne zveze.

2. OPREDELITEV NEPROFITNIH ORGANIZACIJ

Organizacije se na splošno delijo na profitne in neprofitne. Včasih pa se pri tej delitvi uporabljajo tudi ekvivalentni termini dobičkonosne in nedobičkonosne ter pridobitne in nepridobitne organizacije. V angleščini so običajno označene kot nonprofit organizations, včasih še celo kot not-for-profit organizations. Glede na pravno ureditev teh organizacij bi jih lahko bolj natančno imenovali organizacije, ki ne delijo dobička – not profit distributing organizations (Horak, 1995, str. 17).

Osnovni cilj obstoja in delovanja organizacij v neprofitnem sektorju je zagotavljanje določenih storitev splošnega in skupnega pomena, v skladu s poslanstvom neprofitne organizacije ter po ceni in kvaliteti, ki je sprejemljiva za skupino uporabnikov, katerim je namenjena (Žnidaršič-Kranjc, 1996, str. 26). Poslanstvo neprofitne organizacije se kaže v zadovoljevanju določenih družbenih potreb, s katerim se zvišuje kvaliteta življenja oziroma družbena blaginja.

Bistvo neprofitnih organizacij ni v tem, da ne bi smele ustvarjati dobička pri svojem delovanju, ampak, da ga ne smejo izplačevati lastnikom oziroma svojim udeležencem (Žnidaršič-Kranjc, 1996, str. 11). Zaradi nerazdeljevanja dobička lahko takšne organizacije pridobijo vrsto davčnih ugodnosti. Po drugi strani pa so deležne raznih donacij in drugih vrst podpor.

Ustanovitelji neprofitnih organizacij so lahko posamezniki ali skupine, ki se največkrat združujejo zaradi doseganja zaželenih koristi iz naslednjih razlogov:

- da izvršujejo javna dela, ki jim jih je dodelila država,
- da zadovoljijo potrebo po storitvah ali drugih materialnih dobrinah, ki jih ne država ne druge profitne organizacije ne morejo zadovoljiti na trgu,
- da vplivajo na politiko države, gospodarstva in drugih neprofitnih organizacij.

Posebnost ciljev neprofitnih organizacij se kaže v (Trunk-Širca, Tavčar, 2000, str. 29):

- vsebini: več kvalitativnih in količinskih, malo vrednostnih ciljev;
- prilagodljivosti: manjša kot v pridobitnih organizacijah, kjer so cilji odvisni od finančnih in interesnih vplivov, kjer je nujnost storitev v nepridobitnih organizacijah praviloma večja kot v pridobitnih;

- javnih interesih: cilji nepridobitne organizacije so mnogokrat podrejeni javnim interesom (ciljem), cilji nepridobitne organizacije so podcilji drugih družbenih sistemov;
- številni interesi interesnih skupin vplivajo na snovanje ciljev nepridobitne organizacije; usklajevanje ciljev (razen strokovnih, uporabniških in drugih skupin) je zahtevno; značilno je etiketiranje ciljev umnega gospodarjenja z dobičkovno usmerjenostjo in podobno;
- vsebini in vrednosti: mnogih podciljev nepridobitnih organizacij ni mogoče meriti z ekonomskimi merili.

2.1. VRSTE NEPROFITNIH ORGANIZACIJ

Mednarodna klasifikacija ICNPO (International Classification of Nonprofit Organisations – ICNPO) izhaja predvsem iz Standardnih industrijskih klasifikacijskih razredov. V Sloveniji je to klasifikacijo podal Levičar (Levičar, 1999, str. VII):

1. kultura in umetnost,
2. šport in rekreacija,
3. izobraževanje in raziskovanje,
4. zdravje,
5. socialne storitve,
6. okolje,
7. razvoj in stanovanja,
8. zakonodaja in politika,
9. filantropija,
10. mednarodne aktivnosti,
11. religija,
12. poslovna in profesionalna združenja in sindikati,
13. ostalo.

V Sloveniji na podlagi naslednjih aktov: Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91), Zakon o društvih (Uradni list RS, št. 60/95), Zakon o ustanovah (Uradni list RS, št. 60/95) in še nekaterih drugih zakonov, ki urejajo različna področja gospodarske infrastrukture, spadajo v neprofitni sektor vzgoja in izobraževanje, znanost, kultura, šport, zdravstvo, socialno varstvo, otroško varstvo, varstvo invalidov, socialno zavarovanje ali druge dejavnosti, če cilj opravljanja dejavnosti ni pridobivanje dobička. Prav tako sodijo v ta sektor tudi določena področja pridobivanja javnih dobrin – energetika, promet in zveze, komunala, vodno gospodarstvo, gospodarjenje z drugimi vrstami naravnega bogastva, varstvo okolja, kjer je pridobivanje dobička podrejeno zadovoljevanju javnih potreb.

V tabeli 1 je klasifikacija, uporabljena v nemški teoriji, ki je podobna naši ureditvi in organiziranosti neprofitnih organizacij (Schwarz, 1996, str. 18).

Tabela 1: Klasifikacija neprofitnih organizacij

Skupina neprofitnih organizacij	Smotri in naloge	Vrste in tipi
DRŽAVNE NEPROFITNE ORGANIZACIJE		
Izvajalci javnih služb	Opravljanje po demokratični poti določene javne dejavnosti (na državni, občinski in podobni ravni)	Javna uprava, javna podjetja in zavodi (promet, pošta, telekomunikacije, bolnišnice, domovi, muzeji, gledališča, knjižnice)
NAPOL DRŽAVNE ORGANIZACIJE		
Institucije javnega prava	Opravljaajo naloge, ki so jim poverjene na zakonski osnovi, članstvo v njih je obvezno, deloma izvajajo dejavnosti	Zbornice (gospodarske, obrtne), socialni skladi
ZASEBNE ORGANIZACIJE		
Neprofitne organizacije v gospodarstvu	Pospešujejo in zastopajo gospodarske smotre članov	Poslovna združenja, organizacije odjemalcev, poklicna združenja, organizacije potrošnikov, zadruga
Družbeno-kulturne neprofitne organizacije	Opravljaajo skupne dejavnosti v okviru kulturnih, družabnih in drugih potreb članov	Športna društva, društva za dejavnosti v prostem času, cerkve, zasebni klubi
Politične neprofitne organizacije	Opravljaajo skupne dejavnosti za delovanje in uveljavljanje političnih (idejnih) interesov in vrednot	Politične stranke, organizacije za varovanje okolja, politično usmerjena združenja in društva, organizirane državljanske pobude
Socialne neprofitne organizacije	Opravljaajo dobrodelne in podpirne dejavnosti v zdravstvu in sociali za skupine prebivalstva potrebne pomoči	Organizacije za pomoč bolnim, ostarelim, prizadetim, zasvojenim, dobrodelne institucije, organizacije za pomoč pri razvoju, skupine za socialno samopomoč

Vir: Schwarz, 1996, str. 18.

Najbolj običajna in pogosta členitev neprofitnih organizacij poteka glede na njihovo pravno naravo oziroma njihove ustanovitelje, ki so lahko republika, občina, mesto, druge javne pravne osebe pooblašene z zakonom, domače in tuje pravne in fizične osebe.

Členitve neprofitnih organizacij niso enotne, ker se lahko razvrščajo po različnih kriterijih. Tako se v Statističnem letopisu Republike Slovenije delijo glede na pretežno dejavnost, ki jo

opravljajo. Kljub vsemu pa so pri nekaterih oblikah organizacij te dejavnosti težko določljive in jih lahko razvrstimo le po prevladujoči značilnosti. Pri razvrščanju organizacij se upošteva, komu so namenjeni učinki dejavnosti. Na podlagi tega kriterija razlikujemo neprofitne organizacije, katerih učinki dejavnosti so pretežno namenjeni posameznikom (fundacije, zavodi), njihovim članom (združenja, zbornice, društva, verske skupnosti) ali javnosti (javna uprava) (Horak, 1995, str. 47).

2.2. ZNAČILNOSTI NEPROFITNIH ORGANIZACIJ

Najhitreje bi lahko skupne podobnosti med neprofitnimi organizacijami opredelili kot neprofitno distributivnost (v največ primerih so to storitve, ne produkti); samostojno upravljanje; količina dela, uporabljenega za delovanje organizacije, je v glavnem prostovoljne narave; neprofitno naravnost in delovanje v javno dobro.

Značilnosti, ki opredeljujejo neprofitne organizacije in jih tako ločijo od profitnih organizacij, so (Freeman, Shoulders, 1993, str. 1):

- cilj njihovega delovanja ni ustvarjanje dobička, ampak zagotavljanje javnih dobrin in storitev;
- običajno so kolektivna (državna) in ne zasebna last;
- delovanje neprofitnih organizacij se večinoma financira iz javnih sredstev in ne s prodajo proizvodov in storitev na trgu;
- temeljne cilje njihovega delovanja določi parlament.

Med profitnimi in neprofitnimi organizacijami obstajajo tudi nekatere podobnosti (Freeman, Shoulders, 1993, str. 3):

- obe vrsti organizacij sta sestavni del ekonomskega sistema in uporabljata podobna sredstva pri doseganju svojih ciljev;
- obe vrsti organizacij morata pridobiti in preoblikovati omejena sredstva v proizvode ali storitve;
- obe vrsti organizacij morata imeti dober informacijski sistem (katerega pomembna sestavina je računovodski sistem), ki daje poslovodjem, vladnim organom in drugim primerne, ustrezne in pravočasne podatke za načrtovanje, upravljanje in nadziranje ter ocenjevanje uporabe omejenih sredstev;
- zaradi omejenih sredstev za delovanje so analiza stroškov in druge tehnike nadziranja in ocenjevanja bistvenega pomena za ugotavljanje gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti porabe sredstev;
- obe vrsti organizacij lahko proizvajata isto vrsto proizvodov, tako profitna kot neprofitna organizacija lahko upravlja transportni sistem, sanitarne storitve, elektriko, plin in podobno.

V ožjem smislu pa značilnosti neprofitnih organizacij predstavljajo različne kategorije (Anthony, Young, 1998, str. 54–61):

1. merilo uspešnosti:

- enotno merilo za izbiranje med alternativami. Ni enotnega smotra neprofitne organizacije, vodstvo težko razvršča smotre po pomembnosti, različni smotri terjajo različna merila;
- temelj kvantitativnega analiziranja. Ni jasne povezave med vložki in izhodi, težko je ocenjevati prirastek koristi za prirastek porabe sredstev (zmožnosti) organizacije;
- merjenje uspešnosti delovanja. Količino in kakovost storitev je težko meriti, pretirano poudarjanje finančne uspešnosti lahko škoduje organizaciji;
- vpliv na decentraliziranost. Organizacija ima številne cilje, ne pa enotnega merila uspešnosti, vodstvo zato težko delegira odločitve, centralizirano odločanje poraja birokracijo;
- primerjanje raznolikih enot. Mogoče je primerjati le različne enote v organizaciji ali organizacije med seboj;

2. davki:

- davek na dobiček. Za neprofitne organizacije velja le obdavčitev tistega dela dobička, ki je dosežen s pridobitno dejavnostjo;
- obdavčitev plač. Obdavčijo se povračila v zvezi z delom (prehrana, prevoz, ipd.);
- davčne olajšave. Neobdavčen je del dobička iz nepridobitne dejavnosti, neobdavčene plače pa predstavljajo določene olajšave za organizacijo;

3. pravne zadeve:

- lastništvo: vložki darovalcev (donatorjev). Družba s prihodki in premoženjem ne more razpolagati v korist posameznikov. Ob prenehanju se premoženje in sredstva prenesejo na drugo neprofitno organizacijo, državo ali lokalno skupnost, kjer je delovala – nikdar na posameznika;
- pridobitna dejavnost. Neprofitna organizacija lahko opravlja pridobitno dejavnost le v samostojni in ločeni organizaciji (podružnici), ker s tem ne ogroža statusa oprostitve davkov in ne ogroža premoženjske starševske organizacije ter v posebni entiteti, ki je v celoti last neprofitne organizacije;
- ustvarjanje in delitev dobička. Ustvarja lahko presežke sredstev in s tem zbira potrebna sredstva za delovanje, širitev, za zamenjavo nepremičninskega premoženja, za rezervni sklad. Ne izplačuje denarnega presežka kot denarne dividende;

4. storitvena dejavnost:

- izvajanje. Težko obvladuje izvajanje; izvajalci so v mnogih neprofitnih organizacijah prostovoljci, ali pa so plačani pod ceno;
- kakovost. Mnogokrat so izvajalci manj kakovostni in spodbujeni; manj materialnih dokazov referenc;

5. omejitve zaradi ciljev in strategij:

- strategije in prožnost. Financerji pogosto togo omejujejo izbiranje strategij. Neprofitne organizacije, ki se ukvarjajo tudi s pridobitno dejavnostjo, lahko nelojalno konkurirajo podjetjem zaradi davčnih olajšav, obstoječe infrastrukture, prostovoljnega dela, ipd. Tudi dobičkonosne organizacije posegajo v dejavnost neprofitnih organizacij in jih lahko ogrožajo s svojo podjetnostjo;

6. financiranje:

- viri financiranja. Neprofitne organizacije, ki sprejemajo sredstva od uporabnikov, so odvisne od tržišča – podobno kot pridobitne organizacije – in skušajo povečevati število odjemalcev ter obseg izvajanja storitev. Za neprofitne organizacije, ki sprejemajo sredstva iz javnih virov velja, da je pridobivanje sredstev le deloma povezano z obsegom in kakovostjo storitev, pomembno je zadovoljstvo virov sredstev. Skušajo omejevati število odjemalcev, če to ne vpliva na višino in kakovost sredstev;

7. strokovnjaki kot menedžerji:

- strokovnjaki, ki nimajo menedžerskih znanj in strokovnjaki, ki imajo strokovne interese, niso nujno enaki smotrom organizacije. V mnogih neprofitnih organizacijah, tudi zaradi neodvisnosti od tržišča, imajo strokovnjaki – specialisti – večjo veljavo od menedžerjev – generalistov. V nekaterih strokah strokovnjaki po tradiciji še vedno podcenjujejo menedžerje;

8. upravljanje in usmerjanje:

- vodstvo naj skrbi predvsem za učinkovitost, upravljalci pa za usmerjanje in nadzor nad uspešnostjo organizacije. Lastništvo organizacije je pogosto posredno ali zamegljeno. Člani upravnih organov pogosto ne prejemajo plačila, zavzetost je pogosto omejena. Ker ni enotnih meril uspešnosti, težko učinkovito spremljajo uspešnost delovanja. V državnih organizacijah je upravljanje pogosto razpeto med politiko in stroko ter neučinkovito;

9. glavno vodstvo:

- za učinkovito poslovanje naj bo dosti pristojnosti združenih pri glavnem menedžerju;
- v neprofitnih organizacijah je pogosta dvojnost poslovanja:
 - v državnih organizacijah: politika in aparat,
 - v profesionalnih organizacijah: stroka in poslovanje / gospodarjenje,
 - v prostovoljnih organizacijah: prostovoljci in plačani funkcionarji;

10. vplivi politike:

- politika deluje med mnogimi spremenljivimi interesi. Politični in podobni interesi so raznoliki in pomembni, obnašanje voljenih menedžerjev, upravljalcev, podeljevalcev sredstev je kratkoročno, zahteve javnosti po transparentnosti delovanja so prisotne, prav tako skrivanje informacij zaradi konkurenčnih razlogov.

Neprofitne organizacije lahko delujejo v naslednjih pravno-organizacijskih oblikah (Žnidaršič-Kranjc, 1996, str. 16):

- podjetja,
- zavodi,
- ustanove in
- društva.

V nadaljevanju bom podrobneje predstavila društvo kot eno najštevilčnejših oblik neprofitnih organizacij.

3. DRUŠTVO KOT NEPROFITNA ORGANIZACIJA

V Sloveniji smo oktobra 1995 dobili Zakon o društvih, ki predstavlja pravno in formalno podlago za ustanovitev, delovanje ter prenehanje delovanja društev.

Društvo je tako prostovoljno, nepridobitno združenje fizičnih oseb, ki se združujejo zaradi skupno določenih interesov, opredeljenih v temeljnem aktu in v skladu z zakonom. Društvo se ne sme ustanoviti oziroma opravljati pridobitne dejavnosti kot svoje izključne dejavnosti (Zakon o društvih, 1995).

Društva so torej interesne organizacije. Člane povezuje nek skupen interes, ki ni političen, temveč gre za združevanje na podlagi kulturnih, športnih, umetniških, strokovnih, znanstvenih, socialnih, humanitarnih in podobnih interesov. Kot posebno obliko društva Zakon o društvih opredeljuje društvo, ki deluje v javnem interesu, če njegovo delovanje presega interese njegovih članov.

V Sloveniji je največ športnih, kulturnih, gasilskih, turističnih in lovskih društev. V skladu z razvojem družbe in njenimi potrebami nastajajo nove društvene dejavnosti, tako da imamo tudi že društva bioenergetikov, društva za naravno življenje, društva za pomoč v stiski, itd.

3.1. DELOVANJE DRUŠTVA

3.1.1. Ustanovitev in registracija društva

Po dopolnitvah Zakona o društvih iz leta 1999 lahko društvo ustanovijo najmanj trije polnoletni državljani Republike Slovenije (prej deset), ki na ustanovnem zboru sprejmejo sklep o ustanovitvi in temeljni akt društva, člani pa so lahko tudi tujci s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji.

Temeljni akt ali statut je najpomembnejši in hierarhično najvišji akt društva. S temeljnim aktom se določijo: ime in sedež ter območje delovanja, cilji in naloge društva, način vstopanja v članstvo, organi društva, njihovo delovno področje in njihova razmerja, volitve, zastopniki, financiranje in način prenehanja društva.

Z registracijo, za katero je pristojna upravna enota na območju katere je sedež društva, postane društvo pravna oseba zasebnega prava in s tem nosilec pravic in dolžnosti. Podatki, vpisani v register društev so javni, kar omogoča vpogled vsakomur, ki ima za to upravičen interes. S tem se zagotovi načelo javnosti delovanja.

3.1.2. Namen, dejavnost in delovanje društva

Dejavnost društva je poleg ciljev in samega namena ustanovitve društva določena v temeljnem aktu, v skladu s pravnim redom Republike Slovenije. Namen delovanja je običajno splošen, naloge društva pa so konkretno določene metode in sredstva, s katerimi bodo člani dosegali zastavljene cilje.

Delovanje društev je omejeno s prepovedjo ustanavljanja oziroma opravljanja pridobitne dejavnosti kot izključne dejavnosti društva. Društvo lahko opravlja pridobitno dejavnost, vendar le delno in za uresničevanje osnovnih društvenih ciljev. Vsa sredstva pridobljena na tak način, naj bi bila porabljena za izvajanje osnovne dejavnosti društva, torej tiste zaradi katere je bilo društvo ustanovljeno.

Zakon tudi predpisuje kazni za morebitne prekrške, in sicer za:

- prekoračenje področja osnovne dejavnosti,
- nedovoljeno uporabo imena, ki ni registrirano ime društva,
- spremembo temeljnega akta, ki jo društvo v roku ne prijavi,

- opravljanje dejavnosti, ki ni v skladu z nameni in nalogami društva,
- nepravilno porabo ustvarjenega presežka donosov nad odhodki,
- neresnično izkazovanje podatkov o finančno-materialnem poslovanju.

3.1.3. Članstvo

Vsakdo lahko postane član in deluje v društvu pod enakimi pogoji (Zakon o društvih, 1995). Društvo lahko v svojem temeljnem aktu avtonomno opredeli pogoje, pod katerimi lahko vsaka fizična oseba postane član društva. V primeru, da posameznik izpolnjuje pogoje za vstop v društvo, ta ne more zavrniti njegove zahteve za sprejem.

3.1.4. Organi društva

Društvo s svojim temeljnim aktom določi organe in njihovo delovno področje ter medsebojna razmerja, sestavo organov, število članov in sklepčnost, način volitev oziroma imenovanja in razrešitve, pravice in dolžnosti, mandatno dobo organov društva, zastopanje ter zagotavljanje javnosti njihovega dela.

Najbolj pogosti organi društva so:

- skupščina (zbor članov),
- nadzorni odbor,
- upravni odbor,
- disciplinska komisija,
- predsednik (zastopnik društva).

Skupščina članov je najvišji organ društva. Sestavljajo jo vsi člani in odloča o najpomembnejših vprašanjih delovanja društva: spremembe namena oziroma temeljnega akta društva, nakup osnovnih sredstev, sprejemanje projektov, prenehanje delovanja društva ter obravnava in sprejema tudi letna poročila poslovanja.

Nadzorni odbor nadzira finančno-materialno poslovanje, ugotavlja zakonito gospodarno porabo osnovnih sredstev ter skladnost trošenja sredstev z namenom ustanovitve in delovanja društva.

Upravni odbor vodi delovanje društva med dvema skupščinama in izvaja smernice za delo društva, ki jih sprejme najvišji organ.

Disciplinska komisija ugotavlja kršitve s strani članov in izreka sankcije. Lahko deluje tudi kot razsodišče za poravnavo sporov med člani.

Predsednik predstavlja društvo v odnosih z drugimi osebami civilnega prava in v razmerju z državnimi organi. Zastopnik društva je poleg predsednika lahko tudi pooblaščenec, na primer tajnik ali sekretar društva, ki v imenu in za društvo sklepa pravne posle.

Društvo, ki nastopa v pravnem prometu kot pravna oseba, za svoje obveznosti odgovarja z vsem svojim premoženjem. Poleg društva odgovarja za prekrške in kazniva dejanja tudi predsednik, kot zastopnik društva oziroma oseba, ki ima za določena dejanja pooblastilo. Člani ne odgovarjajo za obveznosti društva s svojim premoženjem.

3.1.5. Prenehanje društva

Društvo lahko preneha delovati po volji članov ali po samem zakonu (Zakon o društvih, 1995). Najvišji organ (skupščina članov) lahko sprejme sklep o prenehanju društva in o tem obvesti pristojni organ. Sklep mora vsebovati ime po dejavnosti sorodnega društva, na katerega se po poravnavi vseh obveznosti prenese premoženje društva. Društvo lahko preneha delovati po samem zakonu, če dejansko preneha delovati ali če deluje v nasprotju s pravnim redom Republike Slovenije. Pristojni organ v navedenih primerih na podlagi pravnomočne odločbe izbriše društvo iz registra.

V primeru, da društvo ne določi imena sorodnega društva, na katero se po prenehanju delovanja prenese ustvarjeno premoženje, o prenosu odloči pristojni organ v skladu s predpisi o likvidaciji pravnih oseb zasebnega prava. Proračunska sredstva se vrnejo proračunu (Zakon o društvih, 1995).

3.1.6. Športno društvo

Športna društva so si med seboj precej različna, lahko pa jih razvrstimo na več skupin. Najbolj znana in pomembna je delitev po športnih panogah, pri čemer se delijo glede na to ali se ukvarjajo z eno ali več dejavnostmi, panogami (so homogena ali heterogena), so enovita ali sestavljena društva (društva se med seboj povezujejo v zvezo društev, enaka ali različna), se razlikujejo po območju delovanja (občinska, mestna, regijska, republiška), so splošna (vključujejo predvsem športnike, neposredne udeležence športa) ali posebna (združujejo delavce neke stroke npr. sodnike), lahko pa jih delimo tudi glede na to ali so vpisana v register društev in imajo status pravne osebe ali pa to niso (Šugman, 1998, str. 58-59). Seveda se da društva razvrstiti po več klasifikacijah, za vse pa je značilno, da se glede na interes po sodelovanju, uresničevanju skupnih nalog, dogovarjanju ali enotnem nastopanju povezujejo v organizacije na višji ravni– zveze.

3.2. FINANCIRANJE DRUŠTVENE DEJAVNOSTI

Društvo lahko pridobiva sredstva za svoje delovanje:

- s članarino,
- iz naslova materialnih pravic in dejavnosti društva,
- z darili in volili,
- s prispevki donatorjev,
- iz javnih sredstev in
- iz drugih virov.

Članarine zaračunavajo različna društva kot pristopnino fizičnim osebam. Plačilo članarine zagotavlja članom določene pravice v primerjavi s tistimi, ki članarine ne plačajo. Članarine niso obdavčene z davkom od dobička pravnih oseb.

Prejemki, ki jih društva prejemajo iz naslova materialnih pravic in dejavnosti, so tista sredstva, ki jih ta ustvari s pridobitno dejavnostjo. Za te prejemke veljajo ista pravila kot pri gospodarskih družbah in so torej tudi obdavčeni.

Darila in volila so sredstva v materialni ali finančni obliki, ki jih darujejo darovalci, ki so lahko posamezniki, pravne osebe, neprofitne organizacije ali država. Ti prejemki društva so neobdavčeni.

Donacija je dajanje sredstev brez morebitnega povračila. Donator je tisti, kdor nekaj podari in je lahko pravna oseba ali zasebnik. Če se gospodarska družba odloči za izplačilo donacije, ima to izplačilo povsem določen, negospodarski namen. Sponzorstvo bi lahko opredelili kot nekakšno vrsto oglaševanja. Pri tej vrsti financiranja društvene dejavnosti je značilno, da so natančno določeni cilji, program in sponzorska politika. Sponzor finančno podpre društvo v lastne reklamne namene in s tem omogoči določeno dejavnost ali izvedbo v sponzorski pogodbi določenega programa. Sponzorstvo prinaša koristi obema pogodbenima strankama, sponzorju in društvu. Stroški sponzorstva se v polnem znesku vključujejo v odhodke gospodarske družbe v davčnem izkazu.

Društvo lahko tudi prejme **sredstva iz javnih virov**. Nadzor nad zakonitostjo, namembnostjo, gospodarno in učinkovito porabo javnih sredstev, ki jih društvo prejme za izvajanje svoje dejavnosti, opravlja računsko sodišče (Zakon o društvih, 1995).

Če društvo pri opravljanju svoje dejavnosti ustvari presežek prihodkov nad odhodki, ga mora porabiti za izvajanje dejavnosti, za katere je bilo ustanovljeno. Premoženje je last društva kot pravne osebe in ne posameznih članov. Zakon o društvih prepoveduje delitev premoženja med njegove člane (Zakon o društvih, 1995). V primeru prenehanja delovanja društva se premoženje nameni sorodnemu društvu, ki je določeno v statutu, ne sme pa se razdeliti med ustanovitelje ali člane društva. Po popravku zakona, ki je bil objavljen novembra 1999, je določeno tudi pravno nasledstvo združenih ali pripojenih društev, tako je pripojeno ali združeno društvo pravni naslednik spojenih oziroma pripojenih društev.

4. RAČUNOVODSTVO DRUŠTEV

4.1. OPREDELITEV RAČUNOVODSTVA

Računovodstvo je dejavnost spremljanja in proučevanja v denarni merski enoti izraženih pojavov, ki so povezani s poslovanjem kakega poslovnega sistema. S poslovanjem v najširšem pomenu razumemo nakupovanje prvin, proizvodjanje in prodajanje proizvodov, nakupovanje in prodajanje blaga ter opravljanje storitev. S poslovnim sistemom pa razumemo od okolja razmejeno in zaokroženo smiselno celoto, ki se ukvarja s poslovanjem (Turk, Melavc, 2001, str. 11). Na ta način lahko celovito prikažemo uspešnost organizacije pri doseganju svojih gospodarskih, finančnih in drugih ciljev. Računovodstvo je sistematična celota knjigovodstva, računovodskega predračunavanja, računovodskega nadziranja in analiziranja sredstev, obveznosti do virov sredstev, prihodkov in odhodkov pa tudi iz njih izvedenih kategorij. Vse sestavine računovodstva so usmerjene k računovodskemu informiranju, ki daje računovodske podatke in informacije njihovim uporabnikom.

Pri opredelitvi računovodstva je pomembna tudi delitev celotnega računovodstva na finančno in stroškovno. Prvo (finančno računovodstvo) se nanaša na poslovanje z drugimi, drugo (stroškovno računovodstvo) pa na poslovanje znotraj same organizacije. Stroškovno računovodstvo je tako računovodsko spremljanje notranjega področja poslovanja, finančno računovodstvo pa računovodsko spremljanje in presojanje zunanjega poslovanja, podatke o notranjem poslovanju pa zgolj povzema (Turk et al., 1999, str. 25). Finančno računovodstvo sporoča podatke o poslovanju predvsem zunanjim uporabnikom, na primer: lastnikom, možnim investitorjem, bankam, državnim ustanovam oziroma spremlja in proučuje poslovanje poslovnega sistema, ki je povezano z drugimi. Pomembno je tudi poslovodno računovodstvo, ki je v organizaciji servisna dejavnost, ker zbira nevtralne podatke finančnega in stroškovnega računovodstva ter jih pretvarja v informacije za poslovno odločanje.

4.2. RAČUNOVODSTVO V DRUŠTVIH

4.2.1. Pomen računovodstva v društvih

Od vseh sestavin računovodstva je za večino društev najpomembnejše knjigovodstvo, ki je tako kot za gospodarske družbe zakonsko predpisano. Računovodsko predračunavanje, nadziranje in analiziranje so pomembnejša v večjih društvih in v tistih, ki se ukvarjajo z velikim številom različnih dejavnosti ter v zvezah društev. V manjših društvih pa v informacijskem sistemu ne igrajo pomembne vloge.

S porastom pomena opravljanja pridobitne dejavnosti kot "pomožnega sredstva" za financiranje osnovne dejavnosti društva se bo verjetno tudi vloga računovodstva v društvih povečala. Verjetno pa je predpogoj za uvedbo obsežnejšega računovodskega sistema v

društvih obstoj potrebe po računovodskih podatkih in obstoj uporabnikov teh informacij, ki imajo ustrezno znanje in interes za njihovo uporabo.

4.2.2. Pomen računovodskih informacij

Za sprejemanje pravočasnih in pravilnih odločitev je potrebno vzpostaviti ustrezen informacijski sistem. Cilj izgradnje informacijskega sistema je po eni strani zagotavljanje ustreznih informacij za sprotno odločanje, po drugi strani pa zagotavljanje pravilnih in pravočasnih računovodskih informacij za izdelavo računovodskih izkazov. Pri tem ne zadoščajo samo veliki vložki v informacijsko tehnologijo. Zavedati se je treba tudi tveganj, ki izhajajo iz računalniške informacijske tehnologije oziroma sistemov.

Okolje, v katerem organizacije delujejo, se nenehno in čedalje hitreje spreminja. Vzpostavitev informacijskega sistema namreč predstavlja velik strošek, zaradi česar je potrebno dobro pretehtati koristi, ki jih le-ta prinaša, po drugi strani pa pomenijo pravočasne in pravilne računovodske informacije tudi konkurenčno prednost, saj omogočajo sprejemanje dobrih odločitev.

Ko govorimo o podatkih in informacijah moramo razumeti vsebinsko razliko med njimi. Podatki nevtrarno prikazujejo neko dejstvo, informacije pa so problemsko usmerjene in so podlaga za odločanje, zato jih je potrebno oblikovati glede na problem, ki ga želimo rešiti in glede na obstoječe okoliščine. Spreminjanje problema ali okoliščin pogojuje tudi spremembo informacij. To, kar nam v določenih primerih predstavlja odločujočo informacijo, je lahko v drugih zgolj nevtralen podatek (Turk et al., 1999, str. 36).

Osrednji del informacijskega sistema predstavlja računovodski informacijski sistem. Njegova značilnost je, da dogodke in poslovanje spremlja vrednostno, se pravi, izražene v denarni enoti. Računovodsko informiranje predstavlja del celotnega informiranja, potrebnega pri poslovanju. Izvaja se z računovodskimi poročili, ki vsebujejo računovodske podatke in računovodske informacije. Predmet računovodskega informiranja so računovodski podatki oziroma informacije tako za notranje kot tudi za zunanje potrebe poslovanja.

Pogled računovodij je vedno bolj usmerjen v prihodnost, v načrtovanje in ugotavljanje razlik med načrtovanim in uresničenim ter ugotavljanje vzrokov za odmike. Vendar pa se morajo tako računovodje kot vsi drugi pri uporabi in razumevanju informacij zavedati njihovih omejitev. Te so:

- za različne namene odločanja moramo uporabljati različne podatke; pri tem najpogostejši problem nastaja pri uporabi pojma "stroški", saj v računovodstvu govorimo o različnih vrstah stroškov: obračunskih, predračunskih, standardnih, splošnih, spremenljivih, dodatnih, mejnih, neposrednih, oportunitetnih in drugih; vedeti moramo na primer, o kateri vrsti stroškov govorimo v posameznem konkretnem primeru;

- računovodski podatki so pogosto le približek dejanskih stanj in procesov ter pogosto vsebujejo določeno stopnjo nenatančnosti;
- njihov uporabnik se mora zavedati, da praviloma nikoli nima na voljo prav vseh potrebnih informacij, ki bi jih potreboval pri odločanju;
- računovodske informacije predstavljajo le del potrebnih informacij za odločanje;
- računovodske informacije ne morejo nadomestiti poslovskega odločanja, predstavljajo pa podlago oziroma izhodišče zanj (Hočevar, 1998, str. 10). Spremenjena vloga računovodstva in računovodje ter pomembnost računovodskih informacij so vplivali na vedno večji pomen upravljalnega oziroma poslovskega računovodstva. Pod vplivom različnih računovodskih šol so v nekaterih naših podjetjih organizirali oddelek kontrolinga, ki je v bistvu prevzel nekaj funkcij računovodstva (Turk et al., 1999, str. 400).

Pri sprejemanju odločitev pa mora poslovodstvo oziroma vodstvo organizacije upoštevati vse informacije, ki jih ima na voljo in ne le tiste, ki mu jih posreduje računovodstvo. Tako so po mnenju Chadwicka računovodske informacije le ena od sestavin procesa poslovskega odločanja in morajo biti uporabljene skupaj z drugimi razpoložljivimi informacijami, nikakor pa ne smejo predstavljati začetek in konec vseh uporabljenih informacij v procesu odločanja (Chadwick, 1993, str. 1). Podobnega mnenja je tudi Goerg, ki pravi, da potrebuje sodobni poslovodja poleg sodobnega računalniško podprtega informacijskega sistema tudi sposobnost zaznavanja nejasnih signalov, njihovega zbiranja in interpretiranja ter kombiniranja z že obstoječimi informacijami (Goerg, 1991, str. 101).

4.2.2.1. Uporabniki računovodskih informacij

Minili so časi, ko so nekateri razmišljali, da mora računovodstvo sestavljati letne računovodske izkaze samo zato, ker tako določajo različni zakonski predpisi. Namen računovodstva je predvsem pomagati uporabnikom računovodskih informacij pri odločanju.

Uporabniki računovodskih informacij so različne interesne skupine, ki zasledujejo različne cilje. Najpomembnejše računovodske informacije so zbrane v letnih računovodskih izkazih, ki so namenjeni tako zunanjim kot tudi notranjim uporabnikom računovodskih informacij.

Slovenski računovodski standardi delijo uporabnike računovodskih informacij na:

- **notranje uporabnike**, to so: izvajalci in odločevalci pri izvajanju posameznih nalog v podjetju (ali organizaciji), poslovodstvo od najnižje ravni do uprave, upravni in nadzorni organi in zaposlenci;
- **zunanje uporabnike**, to so: lastniki podjetja, ki niso člani njegovih upravnih ali nadzornih organov, možni vlagatelji kapitala, posojilodajalci, dobavitelji, kupci, konkurenčna podjetja, država in javnost (SRS, 2001, str. 220).

4.2.2.2. Značilnosti dobrih računovodskih informacij

Mednarodno združenje za revidiranje in kontroliranje informacijskih sistemov (Information Systems Audit and Control Association, ISACA) je leta 1996 izdalo Cilje urejanja informacij in z njimi povezanih tehnologij (Control Objectives for Information and Related Technology, COBIT). COBIT navaja, da morajo za doseg ciljev poslovanja informacije ustrezati:

- zahtevam po kakovosti: kakovost, stroški, dostavljivost,
- zahtevam, povezanim s skrbništvom: uspešnost in učinkovitost operacij, zanesljivost informacij, skladnost z zakoni in drugimi predpisi,
- varstvenim zahtevam: zaupnost, neoporečnost, razpoložljivost.

Kakovost računovodskih informacij pomeni predvsem odsotnost napak in zanesljivost informacij, stroški informacij se pokrivajo z zahtevo po učinkovitosti informacij, dostavljivost kakovosti je pokrita z razpoložljivostjo varstvenih zahtev in deloma z uspešnostjo in učinkovitostjo. Uspešnost zagotavljanja informacij pomeni ustreznost, primernost in pravočasnost priskrbe pravih informacij, posredovanih na uporaben način. Učinkovitost pomeni zagotavljanje informacij ob najbolj smotrni in gospodarni porabi dejavnikov. Skladnost se nanaša predvsem na skladnost z zakonskimi predpisi in uredbami. Zanesljivost informacij se nanaša na zagotavljanje informacij, ki so ustrezna podlaga poslovanju pri poslovnem odločanju in poročanju o poslovanju podjetja. Zaupnost pomeni varstvo informacij pred neodobrenim razkritjem. Z neoporečnostjo razumemo točnost, popolnost in veljavnost informacij v skladu s poslovnimi vrednotami in pričakovanji. Razpoložljivost predstavlja možnost dostopa do potrebnih informacij.

Naštete značilnosti dobrih računovodskih informacij je potrebno upoštevati tudi pri sestavljanju letnih računovodskih izkazov. Ker je za sestavitev računovodskih izkazov odgovorno vodstvo, mora poskrbeti, da imajo tudi informacije, ki so vsebovane v letnih računovodskih izkazih, vse značilnosti dobrih informacij, saj lahko le računovodski izkazi, ki vključujejo računovodske informacije z vsemi naštetimi kakovostnimi značilnostmi predstavljajo dobro podlago za sprejemanje poslovnih odločitev.

4.3. RAČUNOVODSKE REŠITVE V DRUŠTVIH

Slovenski računovodski standard 33 ureja računovodstvo v društvih. Standard določa način vodenja poslovnih knjig in sestavljanja letnih poročil za društva, opredeljuje društveni sklad ter obdeluje ugotavljanje in obravnavanje presežka prihodkov in presežka odhodkov. Prav tako opredeljuje ključne pojme in vsebuje tudi pojasnila (SRS 33, 2001).

V nadaljevanju bom opisala načine vodenja poslovnih knjig kot jih določa le-ta standard ter razložila sestavine letnih poročil društva.

4.3.1. Vodenje poslovnih knjig

Društvo vodi poslovne knjige na način, ki omogoča izkazovanje podatkov, potrebnih za sestavitev letne bilance stanja in izkaza poslovnega izida. Če ne izkazuje podatkov, potrebnih za sestavitev računovodskih izkazov v poslovnih knjigah, jih zagotovi z letnim popisom ter ocenitvijo realne (tržne) vrednosti sredstev, obveznosti (dolgov) in društvenega sklada.

Društvo vodi poslovne knjige po načelih dvostavnega knjigovodstva, prirejenega za njegove potrebe, lahko pa se v svojem temeljnem aktu opredelijo za uporabo enostavnega knjigovodstva. Društvo lahko vodi poslovne knjige po načelih enostavnega knjigovodstva, če izpolnjuje vsaj dva izmed sledečih pogojev:

- povprečno število redno zaposlenih na zadnji dan prejšnjega obračunskega obdobja ne presega 2;
- letni prihodki prejšnjega obračunskega obdobja ne presegajo 5 milijonov tolarjev;
- povprečna vrednost sredstev (aktive) na začetku obračunskega obdobja ne presega 5 milijonov tolarjev.

Sistem dvostavnega knjigovodstva lahko uporabljajo vsa društva ne glede na velikost oziroma obseg poslovanja in ne glede na to, ali opravljajo pridobitno dejavnost ali ne. Društva z večjim obsegom poslovanja in ki opravljajo pridobitno dejavnost, pa ne morejo izbirati med obema sistemoma knjigovodstva, temveč morajo uporabljati dvostavni sistem vodenja poslovnih knjig.

4.3.2. Letno poročilo društva

Društvo sestavi na koncu obračunskega obdobja bilanco stanja in izkaz poslovnega izida, kakor določa standard 33. Letno poročilo sestavi najkasneje do konca februarja naslednjega obračunskega obdobja.

4.3.2.1. Bilanca stanja

Bilanca stanja je temeljni računovodski izkaz, ki ima dve medsebojno uravnoteženi strani. Prikazuje stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev ob koncu obračunskega obdobja.

Bilanco stanja za društva sestavljajo naslednje postavke:

Sredstva:

1. Osnovna sredstva po neodpisani vrednosti
2. Dolgoročne terjatve
3. Zaloge
4. Terjatve do kupcev
5. Druge kratkoročne terjatve

6. Dobroimetje pri bankah, čeki in gotovina

7. Aktivne časovne razmejitve

Skupaj sredstva (od 1 do 7).

Obveznosti do virov sredstev:

8. Društveni sklad – ustanovitvena vloga, rezerve in drugi viri

9. Društveni sklad – presežek prihodkov ali presežek odhodkov

10. Dolgoročne obveznosti

11. Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev

12. Druge kratkoročne obveznosti

13. Pasivne časovne razmejitve

Skupaj obveznosti do virov sredstev (od 8 do 13).

V bilanci stanja društvo izkazuje sredstva, dolgove in društveni sklad po naslednjih pravilih:

Osnovna sredstva po neodpisani vrednosti so vsa osnovna sredstva na dan bilanciranja po neodpisani vrednosti, ki je razlika med nabavno vrednostjo in nabranim popravkom vrednosti. Nabavna vrednost je dokumentirana nakupna cena osnovnega sredstva, povečana za dokumentirane oziroma dokazljive neposredne stroške, ki jih je mogoče pripisati njegovi usposobitvi sredstva za uporabo. Nabrani popravek vrednosti je vsota obračunane obrabe osnovnega sredstva od začetka obračunavanja popravkov do letnega obračuna. V tej postavki se izkazujejo tudi dolgoročno razmejeni stroški oziroma odhodki.

Seštevki nabavnih vrednosti, nabranih popravkov vrednosti in neodpisanih vrednosti morajo biti enaki seštevkom popisanih in ovrednotenih vrednosti osnovnih sredstev na letnih popisnih listih. Ob izdelavi letnega poročila osnovna sredstva revaloriziramo z indeksom življenjskih potrebščin in prevrednotenje izkažemo kot povečanje društvenega sklada.

Dolgoročne terjatve so finančne naložbe v obliki danih dolgoročnih posojil, kupljenih dolgoročnih vrednostnih papirjev oziroma lastniških deležev (kapitala) in druge dolgoročne terjatve. Seštevki vseh teh terjatev mora biti usklajen s seštevkom na ustreznem popisnem listu. Del dolgoročnih terjatev, ki zapade v plačilo v naslednjem obračunskem obdobju, društvo prikaže med kratkoročnimi terjatvami.

Zaloge materiala in blaga v bilanci stanja zajemajo količine s popisnega lista na koncu obračunskega obdobja, ovrednotene po zadnjih dokumentiranih nabavnih cenah. Zaloge polproizvodov in nedokončane proizvodnje zajemajo količine in cene s popisnega lista na koncu obračunskega obdobja, na katerem so prikazani neposredni stroški materiala, storitev in dela ter pripadajoči del splošnih stroškov. Društvo lahko vrednoti zaloge gotovih proizvodov ter nedokončanih proizvodov in storitev le po izbranih vrstah stroškov, vendar najmanj po stroških izdelavnega materiala. Stroške, ki sestavljajo vrednost tovrstnih zalog, ovrednoti po

cenah potroškov prvin na koncu obračunskega obdobja. Knjigovodska vrednost zalog ne sme presegati njihove čiste iztržljive vrednosti.

Terjatve do kupcev se izkazujejo v znesku, ki ustreza njihovi knjigovodski vrednosti. Zneski izkazanih terjatev morajo biti usklajeni s seštevkom na ustreznem popisnem listu. V bilanci stanja se v tej postavki izkaže tudi tisti del dolgoročnih terjatev do kupcev, ki zapade v plačilo v naslednjem letu.

Druge kratkoročne terjatve se izkazujejo v znesku, ki ustreza njihovi knjigovodski vrednosti. Med druge kratkoročne terjatve sodijo terjatve do dobaviteljev iz predujmov, iz kratkoročnih finančnih naložb in iz drugih naslovov, razen terjatev do kupcev. Seštevki teh terjatev v bilanci stanja mora biti usklajen z njihovim seštevkom na letnem popisnem listu. V bilanci stanja se v tej postavki izkaže tudi tisti del drugih dolgoročnih terjatev, ki zapade v plačilo v naslednjem letu.

Dobroimetje pri bankah so denarna sredstva na vpogled na računih pri bankah. Zneski na računih morajo biti dokumentirani z ustreznimi bančnimi izpiski, znesek gotovine in čekov pa mora biti usklajen s stanjem v blagajniški knjigi (dnevniku) in na letnem popisnem listu.

Aktivne časovne razmejitve so postavke, ki se nanašajo na poslovanje v naslednjem obračunskem obdobju. To so zneski, ki bodo kot stroški ali odhodki vplivali na poslovni izid v naslednjem obračunskem obdobju oziroma bodo povečevali vrednost sredstev, ter zneski prihodkov, ki še niso zaračunani, so pa že vključeni v poslovni izid obračunskega obdobja.

Vrednost društvenega sklada je razlika med vrednostjo sredstev (celotno aktivo) in vrednostjo dolgov (vsemi vrstami dolgoročnih in kratkoročnih obveznosti ter pasivnih časovnih razmejitev).

Dolgoročne obveznosti so posojila, dobljena pri bankah in drugih posojilodajalcih, pa tudi dobljeni blagovni krediti in druge dolgoročne obveznosti, katerih rok vračila presega 12 mesecev. V bilanci stanja so izkazani zneski dolgoročnih obveznosti (ti morajo biti usklajeni s seštevkom na letnem popisnem listu), ki na koncu obračunskega obdobja še niso vrnjeni, razen tistega dela dolgoročnih obveznosti, ki zapade v plačilo v naslednjem obračunskem obdobju ali je že zapadel v plačilo, pa še ni plačan, in ki ga društvo izkazuje med kratkoročnimi obveznostmi.

Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev so zneski knjigovodske vrednosti teh obveznosti, ki morajo biti usklajeni s seštevki na letnem popisnem listu. V bilanci stanja se v tej postavki izkaže tudi tisti del dolgoročnih obveznosti do dobaviteljev, ki zapade v plačilo v naslednjem letu.

Druge kratkoročne obveznosti so obveznosti do kupcev iz predujmov, iz obveznosti do posojilodajalcev in iz drugih naslovov, katerih rok vračila ne presega 12 mesecev. Zneski teh obveznosti morajo biti usklajeni s seštevki na letnem popisnem listu. V bilanci stanja se v tej postavki izkaže tudi tisti del drugih dolgoročnih obveznosti, ki zapade v plačilo v naslednjem letu.

Pasivne časovne razmejitve so postavke v zvezi s poslovanjem v naslednjem obračunskem obdobju. To so zneski vnaprej vračunanih stroškov ali odhodkov ter zneski kratkoročno odloženih prihodkov. Kot pasivne časovne razmejitve se izkažejo tudi prejeta namenska sredstva, ki še niso porabljena, razen zneskov, namenjenih pokrivanju stroškov amortizacije.

4.3.2.2. Izkaz poslovnega izida

Izkaz poslovnega izida je poleg bilance stanja temeljni računovodski izkaz, ki ga mora društvo sestaviti na koncu poslovnega leta. Društvo v njem prikazuje stroške, donose, presežek stroškov nad donosi oziroma presežek donosov nad stroški za določeno obračunsko obdobje. Ko je seštevek stroškov tekočega obdobja in nekritih stroškov iz prejšnjega obdobja višji od seštevka prihodkov tekočega leta in donosov, prenesenih iz prejšnjega obračunskega obdobja, ima društvo presežek stroškov nad donosi. V nasprotnem primeru društvo realizira presežek donosov nad stroški.

Izkaz poslovnega izida sestavljajo naslednje postavke:

Stroški

1. Nabavna vrednost nabavljenih materiala in blaga
2. Zmanjšanje vrednosti zalog materiala in blaga
3. Povečanje vrednosti zalog materiala in blaga
4. Stroški porabljenega materiala in prodanega blaga (1+2-3)
5. Stroški storitev
6. Stroški dela
7. Dotacije drugim pravnim osebam
8. Stroški naložbenja (investiranja)
9. Amortizacijski stroški
10. Finančni odhodki
11. Drugi odhodki
12. Dajatve
13. Presežek prihodkov (od 17 do 19 – od 4 do 12).

Prihodki

14. Prihodki od dejavnosti
15. Povečanje vrednosti zalog gotovih proizvodov ter nedokončanih proizvodov in storitev
16. Zmanjšanje vrednosti zalog gotovih proizvodov ter nedokončanih proizvodov in storitev
17. Donosi od dejavnosti (14+15-16)
18. Finančni prihodki
19. Drugi prihodki
20. Presežek odhodkov (od 4 do 12 – od 17 do 19)
21. Kritje odhodkov iz obravnavanega obračunskega obdobja iz presežka prihodkov iz prejšnjih obračunskih obdobj.

V izkazu poslovnega izida društvo izkazuje stroške, odhodke, donose in prihodke po naslednjih pravilih:

Nabavna vrednost nabavljenih materiala in blaga zajema vrednost materiala in blaga, nabavljenega v obračunskem obdobju, obračunano po dejanskih nabavnih cenah.

Zmanjšanje vrednosti zalog materiala in blaga je razlika med vrednostjo zalog materiala in blaga na začetku obračunskega obdobja ter njihovo vrednostjo na koncu obračunskega obdobja.

Povečanje vrednosti zalog materiala in blaga je razlika med vrednostjo zalog materiala in blaga na koncu obračunskega obdobja ter njihovo vrednostjo na začetku obračunskega obdobja.

Stroški porabljenega materiala in prodanega blaga se ugotovijo tako, da se od vrednosti zalog na začetku obračunskega obdobja, povečane za vrednost nabav v obračunskem obdobju, odšteje vrednost zalog na koncu obračunskega obdobja.

Na kontu stroškov porabljenega materiala in prodanega blaga knjiži društvo med obračunskim obdobjem nabavno vrednost kupljenih količin materiala in blaga, na koncu obračunskega obdobja pa uskladi znesek stroškov porabljenega materiala glede na spremembo vrednosti zalog ugotovljeno s popisom količin ter njihovim ovrednotenjem po zadnjih nabavnih cenah.

Stroški storitev so nabavne vrednosti v obračunskem obdobju opravljenih storitev drugih pravnih in fizičnih oseb, ki bremenijo poslovni izid v obračunskem obdobju. Med stroške storitev se štejejo tudi stroški po pogodbah o delu, avtorski honorarji in podobno.

Stroški dela so plače, nadomestila plač v znesku, ki bremeni društvo, dajatve v naravi, darila in nagrade zaposlencem, izplačani ali povrnjeni zneski zaposlencev, ki niso v neposredni

zvezi s poslovanjem društva, odpravnine, ki pripadajo zaposlencem, ko nehajo delati v društvu ter dajatve, ki se obračunajo od prej navedenih postavk in bremenijo društvo.

Dotacije drugim pravnim osebam so zneski sredstev, ki jih društvo odstopi drugim društvom in drugim pravnim osebam skladno z nameni, za katere je ustanovljeno.

Stroški naložbenja (investiranja) so nabavne vrednosti osnovnih sredstev, pridobljenih v obračunskem obdobju. Za znesek stroškov naložbenja (investiranja) oblikuje društvo v okviru društvenega sklada poseben sklad za osnovna sredstva. Sklad za osnovna sredstva se zmanjšuje za obračunane redne in izredne popravke nabavne vrednosti osnovnih sredstev. Če društvo nabavi osnovno sredstvo s pomočjo tujih virov (posojil ali blagovnih kreditov), se izkažejo stroški naložbenja (investiranja) za tisti del nabavne vrednosti, ki je financiran s tujim virom, ob odplačilu posojila oziroma kredita.

Amortizacijski stroški so zneski popravkov vrednosti osnovnih sredstev razen dela, ki se nanaša na prevrednotenje in se krije v breme posebnega prevrednotovalnega popravka društvenega sklada.

Finančni odhodki so obresti in drugi finančni odhodki, ki bremenijo prihodke v obračunskem obdobju.

Drugi odhodki so neobičajne postavke, popisni primanjkljaji, popravki obratnih sredstev, izgube, nastale pri prodaji osnovnih sredstev ter druge podobne postavke. Mednje spadajo tudi prevrednotovalni odhodki.

Dajatve so davki, prispevki za socialno varnost in druge dajatve, ki jih določa zakon in bremenijo prihodke, razen tistih, ki sodijo med stroške dela.

Presežek prihodkov je razlika med prihodki in odhodki v obračunskem obdobju.

Prihodki od dejavnosti so članarine, prostovoljni prispevki članov, dotacije iz proračunskih sredstev, prihodki od prodaje blaga in storitev ter drugi prihodki, doseženi z opravljanjem dejavnosti društva.

Povečanje vrednosti zalog gotovih proizvodov ter nedokončanih proizvodov in storitev je razlika med vrednostjo zalog gotovih proizvodov ter nedokončanih proizvodov in storitev na koncu obračunskega obdobja in vrednostjo teh zalog na začetku obračunskega obdobja.

Zmanjšanje vrednosti zalog gotovih proizvodov ter nedokončanih proizvodov in storitev je razlika med vrednostjo zalog gotovih proizvodov ter nedokončanih proizvodov in storitev na začetku obračunskega obdobja ter vrednostjo teh zalog na koncu obračunskega obdobja.

Donose od dejavnosti društvo ugotovi tako, da popravi poslovne prihodke za razliko v vrednosti zalog gotovih proizvodov ter nedokončanih proizvodov in storitev.

Finančni prihodki so prejete obresti in drugi finančni prihodki v obračunskem obdobju.

Drugi prihodki so prihodki iz prejšnjih obračunskih obdobj ter neobičajne postavke, popisni presežki in dobički, nastali pri prodaji osnovnih sredstev. Med druge prihodke sodijo prevrednotovalni prihodki, nastali ob odpravi oslabitve sredstev.

Presežek odhodkov je razlika med odhodki in prihodki v obračunskem obdobju.

Kot kritje odhodkov obravnavanega obračunskega obdobja iz presežka prihodkov iz prejšnjih obračunskih obdobj se izkaže tisti del presežkov iz prejšnjih obračunskih obdobj, ki ga društvo nameni za pokrivanje odhodkov obravnavanega obračunskega obdobja.

5. SLOVENSKA UNIVERZITETNA ŠPORTNA ZVEZA

Slovenska univerzitetna športna zveza (ali s kratico SUSA – Slovenian University Sports Association), je nacionalna in mednarodno priznana krovna športna organizacija na področju študentskega športa. Je prostovoljno združenje univerzitetnih športnih oziroma študentskih športnih zvez, ki so pravne osebe zasebnega prava.

Članice Slovenske univerzitetne športne zveze so zveze, ki delujejo na področju univerzitetnih mest ter skupaj združujejo 29 fakultetnih in interesnih študentskih športnih društev:

- Univerzitetna športna zveza Ljubljana,
- Univerzitetna športna zveza Maribor in
- Univerzitetna športna zveza Primorske.

V programe članic se vključuje več kot 20.000 študentov in študentk.

Kot nacionalna športna organizacija je bila Slovenska univerzitetna športna zveza sprejeta v polnopravno članstvo naslednjih zvez:

- Mednarodna univerzitetna športna zveza (FISU, in sicer leta 1997),
- Evropska univerzitetna športna zveza (EUSA, in sicer leta 1999) in
- Olimpijski komite Slovenije (OKS, in sicer leta 2000).

Študentska organizacija Slovenije je Slovensko univerzitetno športno zvezo februarja 2003 pripoznala kot legitimno in legalno predstavnico študentskega športnega društvenega organiziranja in delovanja v Republiki Sloveniji in jo hkrati kot nacionalno krovno organizacijo podprla v njenem delovanju.

Slovenska univerzitetna športna zveza si prizadeva uresničiti naslednje cilje:

- prizadevanje za popularizacijo športa med študenti in delavci univerz;
- razvijanje kakovosti študentskega oziroma univerzitetnega športa;
- spodbujanje ustanavljanja študentskih in univerzitetnih športnih društev in ostalih oblik organiziranosti študentskega oziroma univerzitetnega športa;
- usklajevanje dela članov in opravljanje dogovorjenih skupnih nalog;
- dajanje pobud in sodelovanje pri kandidaturi in organizaciji univerziad, svetovnih in evropskih univerzitetnih prvenstev ter drugih študentskih in univerzitetnih športnih prvenstev;
- prizadevanje za izboljšanje pogojev študija za vrhunske športnike študente;
- sodelovanje z nevladnimi, vladnimi, zasebnimi in drugimi institucijami, ki lahko prispevajo k uspešnemu delovanju in razvoju študentskega oziroma univerzitetnega športa;
- aktivno vključevanje oziroma delovanje v mednarodnih in domačih združenjih.

Slovenska univerzitetna športna zveza je bila ustanovljena 10.04.1997 in je z odločbo št. 026-222/97-KA vpisana v register društev. Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport je Slovenski univerzitetni športni zvezi z odločbo št. 022-1038/2002 podelilo status društva, ki deluje v javnem interesu na področju športa.

Značilnosti slovenskega športnega prostora pa so naslednje: največ športnih organizacij je v olimpijskih športnih panogah, sledijo jim rekreacijske športne organizacije in neolimpijske tekmovalne. Olimpijske so večinoma v mestih, kar je pogojeno z boljšo infrastrukturo, več je kadrov, objektov, boljša je oprema, več je potencialnih članov. Rekreacijske športne organizacije so namenjene vsem, zato jih najdemo povsod in ne le v mestih. Povprečna športna organizacija ima 10 do 15 delavcev, večje so redke. Pri tem prevladujejo volonterji oziroma prostovoljni delavci, v razmerju 4:1 napram ostalim. Večina športnih organizacij v Sloveniji ima do 100 članov, petina do 250, večje organizacije pa so redke. Več administrativnega, tehničnega, medicinskega in profesionalnega osebja imajo olimpijske organizacije. Olimpijske športne organizacije se torej nahajajo v glavnem v mestih, so manjše, imajo veliko višje prihodke in odhodke ter relativno visoko stopnjo profesionalno zaposlenih delavcev (Bednarik et al., 2000, str. 5-11).

Po podatkih Statističnega letopisa Republike Slovenije za leti 2002 in 2003 so leta 2002 v Sloveniji registrirali 17.950 društev, v letu 2001 pa 17.103 društva kar pomeni, da se je število društev v enem letu povečalo za 847 društev. Od vseh registriranih društev v letu 2002 jih je bilo kar 17.014 brez zaposlenih. Velikost društev (po podatkih Statističnega letopisa Republike Slovenije) je glede na število zaposlenih v letu 2002 naslednje:

- majhna (1-9 zaposlencev): 890 društev
- majhna (10-49 zaposlencev): 42 društev
- srednja (50-249 zaposlencev): 7 društev
- velika (250 – navzgor): 0 društev.

Kar zadeva športna društva, je po podatkih Statističnega letopisa Republike Slovenije v Sloveniji bilo v letu 2002 registriranih 4.779 športnih društev (v letu 2001 5.037), število članov športnih društev je bilo 350.345 (v letu 2001 285.757), število športnikov tekmovalcev pa 78.411 (v letu 2001 72.432).

5.1. PROGRAM DELA SLOVENSKE UNIVERZITETNE ŠPORTNE ZVEZE

Med glavne naloge, ki jih Slovenska univerzitetna športna zveza opravlja, sodijo organizacija in udeležba slovenskih športnikov na letnih in zimskih univerziadah, svetovnih, evropskih in državnih univerzitetnih prvenstvih ter organizacija drugih športnih prireditev s področja univerzitetnega oziroma študentskega športa, prizadevanje za množičnost in popularizacijo športa in rekreacije med študenti in delavci univerz ter razvijanje kakovosti študentskega športa.

Leti 2002 in 2003 sta bili za Slovensko univerzitetno športno zvezo prav gotovo uspešni. Poleg odličnih rezultatov študentov športnikov, ki so osvojili 9 odličij na zimski in 2 na letni univerziadi (skupaj je bilo osvojenih že 53 medalj za Slovenijo na teh največjih študentskih športnih prireditvah), 5 medalj na svetovnih univerzitetnih prvenstvih ter 4 odličja na evropskih univerzitetnih prvenstvih, se je Slovenska univerzitetna športna zveza prvič preizkusila tudi pri organizaciji večjih mednarodnih športnih prireditev. Tako je leta 2002 v Kopru organizirala 2. Evropsko univerzitetno prvenstvo v košarki, leta 2003 pa v Mariboru 3. Evropsko univerzitetno prvenstvo v odbojki. Obenem je SUSA konec leta 2003 v Ljubljani organizirala še 5. Zasedanje generalne skupščine Evropske univerzitetne športne zveze (EUSA), v sodelovanju s svojimi članicami pa vsako leto organizira državna univerzitetna prvenstva v 11 športih.

5.1.1. Zimska in letna univerziada

Pod okriljem Slovenske univerzitetne športne zveze se športniki študentje že vrsto let udeležujejo univerziad, ki so organizirane na vsaki 2 leti.

Zadnja Zimska univerziada je potekala je 16.01. do 26.01.2003 v italijanskem Trbižu. Športniki študentje so nadaljevali tradicijo uspešnih nastopov in dosegli izjemne rezultate: osvojili so kar 9 odličij (3 zlata, 4 srebrna in 2 bronasti odličji), kar je postavilo Slovenijo med najuspešnejše države udeleženke univerziade. Slovenska univerzitetna športna zveza je v Trbiž poslala 61- člansko odpravo (od tega 42 športnikov), ki so nastopili v naslednjih športih: alpsko smučanje, deskanje na snegu, biatlon, nordijska kombinacija, tek na smučeh, umetnostno drsanje, hitrostno drsanje in smučarski skoki.

22. Letna univerziada je bila na sporedu od 21.08. do 31.08.2003 v južno-korejskem Daeguju. Univerziade se je pod okriljem SUSA udeležila 59- članska odprava iz Slovenije, med njimi

tudi prvič v zgodovini ženska študentska košarkarska ekipa. Ostali študentje so nastopili v naslednjih športih: atletika, taekwondo, judo, plavanje, ritmična gimnastika, tenis in lokostrelstvo. Udeležba na univerziadi je bila uspešna, saj je študent Peter Mankoč Sloveniji priplaval dve srebrni kolajni.

5.1.2. Svetovna univerzitetna prvenstva

Mednarodna univerzitetna športna zveza (FISU) je v letu 2002 organizirala kar 26 svetovnih univerzitetnih prvenstev, Slovenija pa se je udeležila osmih prvenstev v naslednjih športih: jadranje, squash, orientacija, karate, kajak-kanu na divjih vodah, kajak-kanu na mirnih vodah judo in streljanje. Udeležbo slovenskih športnikov študentov na teh tekmovanjih je Slovenska univerzitetna športna zveza omogočila v sodelovanju z nacionalnimi panožnimi športnimi zvezami, sodelovanje na osmih prvenstvih samo v tem letu pa je večje, kot v vseh preteklih letih skupaj.

Mednarodna univerzitetna športna zveza (FISU) je Slovenski univerzitetni športni zvezi leta 2003 dodelila tudi organizacijo Svetovnega univerzitetnega prvenstva v namiznem tenisu, ki bo leta 2006 v Mariboru.

5.1.3. Evropska univerzitetna prvenstva

Slovenska univerzitetna športna zveza je v sodelovanju z Visokošolskim središčem v Kopru od 27.06. do 01.07.2002 v Kopru organizirala 2. Evropsko univerzitetno prvenstvo v košarki. Organizacijo prvenstva je Slovenski univerzitetni športni zvezi podelila Evropska univerzitetna športna zveza (EUSA), SUSA pa se je za Koper kot gostitelja odločila, saj naj bi ta evropski študentski festival športa bil prava priložnost za promocijo univerzitetnega središča in študentskega življenja na Primorskem.

Organizatorjem je v Koper uspelo privabiti rekordnih 22 univerzitetnih ekip iz 12-tih evropskih držav oz. več kot 350 študentov ter njihovih spremljevalcev, ki so v teh šestih dneh druženja mestu vdahnili pravi akademski utrip. Podobno se je zgodilo tudi leto dni kasneje v Mariboru, ko je SUSA v sodelovanju z Univerzitetno športno zvezo Maribor in Univerzo v Mariboru organizirala 3. Evropsko univerzitetno prvenstvo v odbojki.

Prvenstvi sta bili za našo državo in univerzitetne ekipe uspešni tudi po tekmovalni plati. Slovenski študentje in študentke so namreč osvojili kar štiri odličja: ženska ekipa Univerze v Ljubljani srebro v košarki, moška ekipa Visokošolskega središča v Kopru srebro v košarki in moška ekipa Univerze v Mariboru bron v košarki ter moška ekipa Univerze v Ljubljani bron v odbojki.

SUSA je v omenjenem obdobju omogočila udeležbo slovenskih univerzitetnih ekip tudi na evropskem univerzitetnem prvenstvu v odbojki, ki je bilo leta 2002 v Atenah in na evropskem univerzitetnem prvenstvu v košarki, ki je bilo leta 2003 v Novem Sadu.

5.1.4. Državna univerzitetna prvenstva

Slovenska univerzitetna športna zveza je v sodelovanju s svojimi članicami in nekaterimi panožnimi nacionalnimi športnimi zvezami v letih 2002 in 2003 organizirala državna univerzitetna prvenstva v naslednjih športih: alpsko smučanje, deskanje na snegu, mali nogomet, lokostrelstvo, košarka, squash, tenis, odbojka, odbojka na mivki, triatlon in judo.

Najboljši posamezniki in ekipe na državnih univerzitetnih prvenstvih so si pridobili možnost nastopa na mednarodnih tekmovanjih, ki jih organizirata mednarodna in evropska univerzitetna športna zveza.

5.1.5. Druge dejavnosti

Med ostalimi dejavnostmi naj omenim, da je SUSA organizirala oziroma sodelovala pri organizaciji ter izvedbi množičnih prireditev, ki so promovirale študentski šport: Tek na ljubljanski grad, Majske igre, Tek po ulicah Maribora, All Stars, Zvezde malega nogometa, Dan študentskega športa, Čista desetka, v sodelovanju s svojimi članicami v letu 2002 pričela z izdajanjem revije ZZ Zdrava zabava – revije o študentskem športu ter bila aktivna v organih in odborih organizacij, katerih članica je.

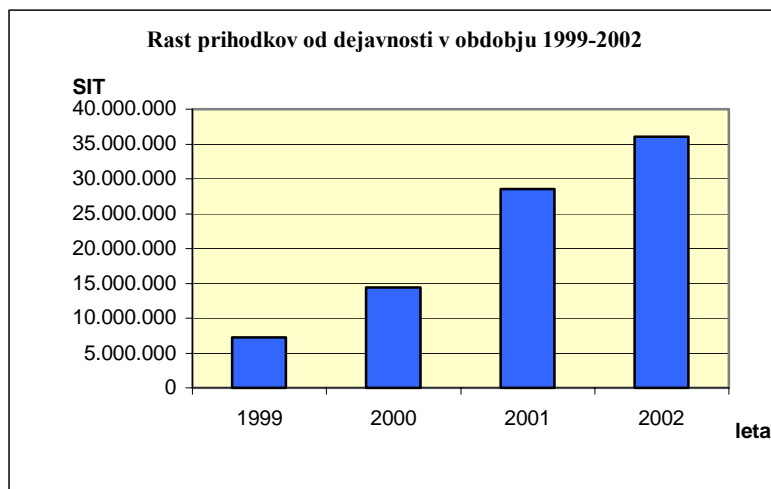
5.2. FINANCIRANJE IN FINANČNO POSLOVANJE

Športna društva lahko financirajo svojo dejavnost iz različnih virov, in sicer iz proračunskih (javnih) sredstev ali iz neproračunskih (zasebnih) sredstev. Med proračunska sredstva sodijo sredstva državnega proračuna (za pridobitev le-teh velja načelo javnih razpisov), sredstva lokalnih skupnosti in sredstva Fundacije za šport (tudi za pridobitev teh sredstev velja načelo razpisov). Med neproračunska sredstva pa sodijo članarine, sredstva sponzorjev in donatorjev, volila in darila ter drugi viri sredstev.

Slovenska univerzitetna športna zveza si večino sredstev za izvajanje športnih dejavnosti pridobiva s kandidaturo na razpisih Ministrstva za šolstvo, znanost in šport ter Fundacije za šport, sledijo prispevki panožnih zvez, sredstva sponzorjev ter članarina.

Kot je razvidno iz slike 1 Slovenska univerzitetna športna zveza raste; ne samo po obsegu dejavnosti, ampak tudi po obsegu finančnega poslovanja. Tako so prihodki od dejavnosti v letu 1999 znašali 7.250.000 SIT, v letu 2000 14.391.000 SIT, v letu 2001 28.489.000 SIT, v letu 2002 pa kar 36.031.000 SIT.

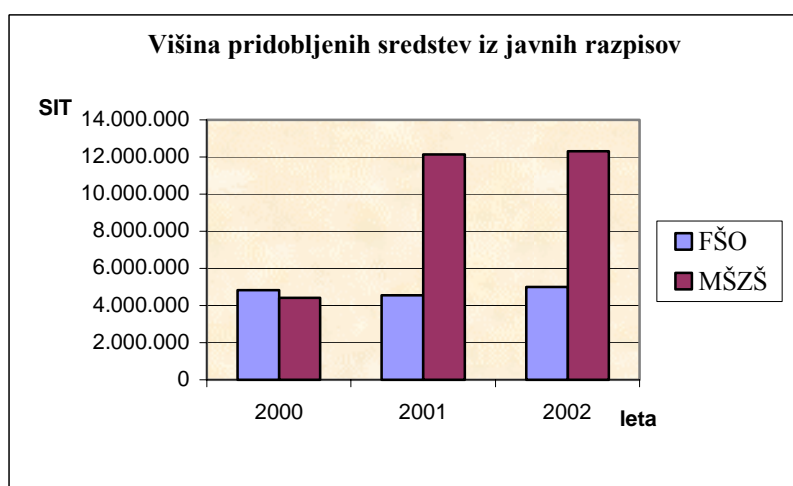
Slika 1: Prihodki od dejavnosti 1999-2002

Vir: Zaključno vsebinsko in finančno poročilo 2002.

Med prihodki še vedno največji delež predstavljajo sredstva pridobljena na podlagi javnih razpisov, kar prikazuje tudi slika 2. V letu 2002 je SUSA prejela sredstva in sklenila pogodbe z Ministrstvom za šolstvo, znanost in šport (v nadaljevanju MŠZŠ) za projekte: Državna univerzitetna prvenstva in ligaška tekmovanja, Evropsko univerzitetno prvenstvo v košarki v Kopru in Delovanje zveze v skupni višini 12.300.000 SIT ter s Fundacijo za šport (v nadaljevanju FŠO) za projekte: Zimska univerziada, Državna univerzitetna prvenstva in ligaška tekmovanja, Evropsko univerzitetno prvenstvo v košarki v Kopru, Evropska univerzitetna prvenstva ter Študentski športni info dan v skupni višini 5.000.000 SIT.

Slika 2: Višina sredstev MŠZŠ in FŠO 2000-2002

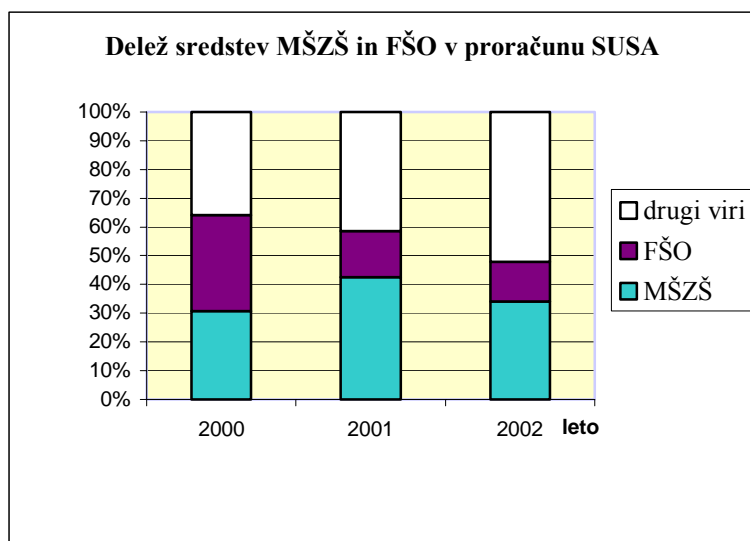

Vir: Zaključno vsebinsko in finančno poročilo 2002.

Delež javnih sredstev v proračunu Slovenske univerzitetne športne zveze (Ministrstva za šolstvo, znanost in šport ter Fundacije za šport) pa se vendarle vztrajno zmanjšuje. Kot kaže

slika 3 je delež javnih sredstev v letu 2002 predstavljal 48% vseh prihodkov od dejavnosti, medtem ko je v letu 2001 predstavljal 59%, v letu 2000 dobrih 64% vseh sredstev, leta 1999 pa so bila sredstva, pridobljena na javnih razpisih, tako rekoč edini vir prihodkov organizacije.

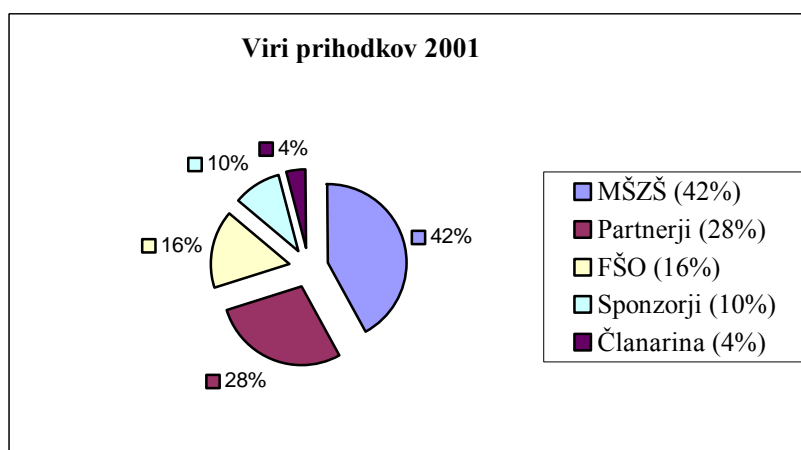
Slika 3: Delež sredstev MŠZŠ in FŠO v proračunu SUSa 2000-2002

Vir: Zaključno vsebinsko in finančno poročilo 2002.

Slika 4 prikazuje vire financiranja dejavnosti Slovenske univerzitetne športne zveze v letu 2001: največ sredstev so pridobili s strani MŠZŠ (42%), sledijo partnerji pri projektih (28%), FŠO (16%), sponzorji (10 %) in članarina (4%).

Slika 4: Viri financiranja v letu 2001

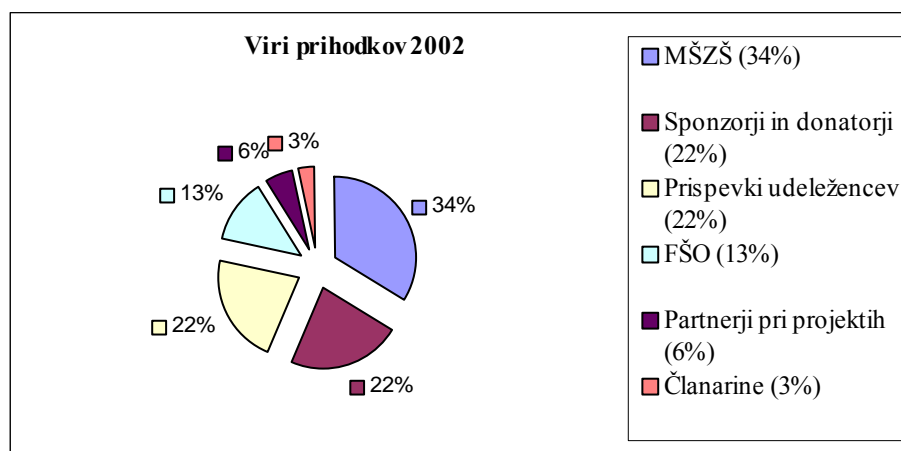

Vir: Zaključno vsebinsko in finančno poročilo 2001.

Viri financiranja dejavnosti Slovenske univerzitetne športne zveze v letu 2002 so bili sredstva MŠZŠ (34%), sponzorska sredstva (22%), participacija udeležencev (22%), FŠO (13%),

sredstva, pridobljena s strani partnerjev pri projektih - nacionalnih panožnih športnih zvez in univerzitetnih športnih zvez - (6%) ter članarine (3%). Le-to je razvidno iz slike 5.

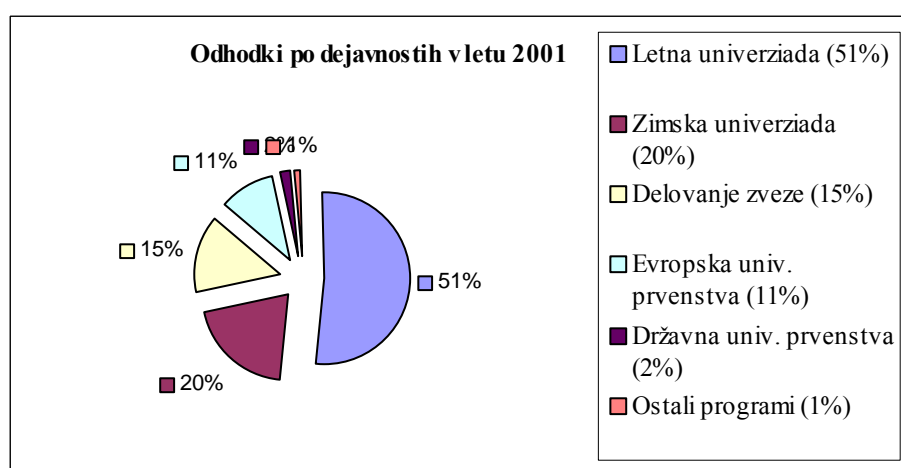
Slika 5: Viri financiranja v letu 2002

Vir: Zaključno vsebinsko in finančno poročilo 2002.

Če primerjamo vire financiranja v letu 2001 in 2002 vidimo, da se je delež sredstev MŠZŠ v letu 2002 znižal, prav tako tudi delež sredstev FŠO. V letu 2002 pa se je povečal delež sponzorskih sredstev z 10% (v letu 2001) na 22% (v letu 2002). To povečanje je predvsem posledica organizacije 2. Evropskega univerzitetnega prvenstva v košarki, ki je bilo finančno podprto s strani številnih sponzorjev. Delež sredstev partnerjev pri projektih je v letu 2001 znašal 28%, v letu 2002 pa le 6%. Le-to zmanjšanje je posledica dveh univerziad, ki so bile v letu 2001 oziroma sofinanciranja nacionalnih panožnih športnih zvez, ki so pripomogle, da so številni športniki študentje lahko zastopali slovenske barve na zimski in letni univerziadi.

Slika 6: Odhodki po dejavnostih 2001

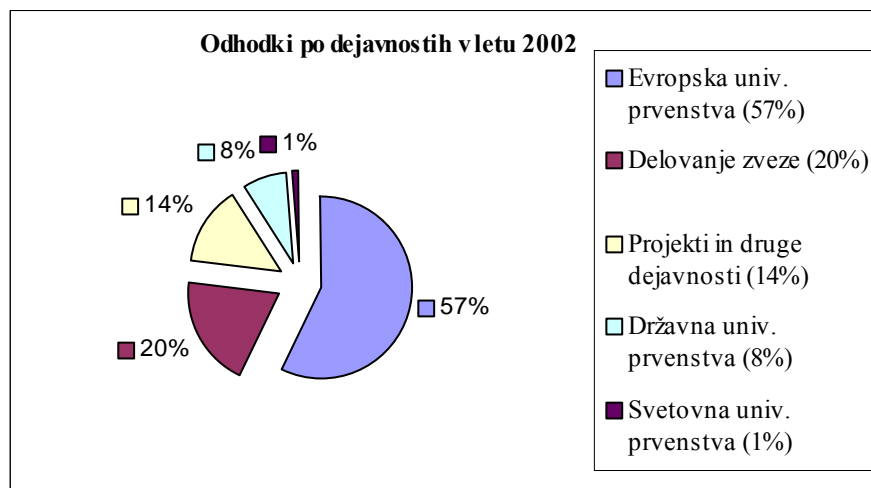
Vir: Zaključno vsebinsko in finančno poročilo 2001.

Odhodke po dejavnosti v letu 2001 prikazuje slika 6. Največji delež odhodkov predstavljajo sredstva namenjena letni univerziadi (51%), sledi zimski univerziadi (20%), delovanje zveze

(15%), evropska univerzitetna prvenstva (11%), državna univerzitetna prvenstva (2%) in ostali programi (1%).

Kot je razvidno iz slike 7, največji delež odhodkov po dejavnostih v letu 2002 predstavljajo sredstva namenjena evropskim univerzitetnim prvenstvom (57%), sledi delovanje zveze (20%), projekti in druge dejavnosti (14%), državna univerzitetna prvenstva (8%) in svetovna univerzitetna prvenstva (1%).

Slika 7: Odhodki po dejavnostih v letu 2002

Vir: Zaključno vsebinsko in finančno poročilo 2002.

Pri odhodkih po dejavnostih v letih 2001 in 2002 zasledimo določene spremembe. Največji delež odhodkov v letu 2001 predstavlja udeležba slovenskih športnikov na zimski in letni univerziadi, medtem ko v letu 2002 ni bilo univerziad in največji delež odhodkov po dejavnosti predstavlja udeležba slovenskih športnikov na evropskih univerzitetnih prvenstvih. V okviru postavke evropska univerzitetna prvenstva je zajeto organiziranje Evropskega univerzitetnega prvenstva v Kopru; prav tako je bila zagotovljena in sofinancirana tudi udeležba petih slovenskih univerzitetnih ekip na prvenstvih v odbojki in košarki. V sodelovanju s članicama (Univerzitetna športna zveza Ljubljana in Univerzitetna športna zveza Maribor) so izvedli državna univerzitetna prvenstva in obenem sofinancirali njihove dejavnosti v univerzitetnih središčih. Med stroški delovanja zveze največji del predstavljajo stroški enega zaposlenega.

Kot je razvidno iz slik 4 in 5, ki prikazujejo vire financiranja v letih 2001 in 2002, Slovenska univerzitetna športna zveza večino sredstev za izvajanje športnih dejavnosti pridobiva iz javnih sredstev oziroma s strani MŠZŠ in FŠO, zato jima je dolžna oddajati vsakoletni program dela, finančni načrt, poročila o izvedenih sofinanciranih projektih, vsebinsko in finančno poročilo ter bilanco stanja in izkaz poslovnega izida.

5.3. BILANCA STANJA IN IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA

V prvem delu poglavja bom predstavila bilanco stanja Slovenske univerzitetne športne zveze v letih 2001 in 2002, v drugem delu pa izkaz poslovnega izida Slovenske univerzitetne športne zveze v letih 2001 in 2002. Primerjala sem vrednosti v teh dveh obdobjih ter analizirala nekatere spremembe v posameznih postavkah.

Slovenska univerzitetna športna zveza ima zunanje organizirano računovodstvo kar pomeni, da bilanco stanja in izkaz poslovnega izida pripravlja izbrani računovodski servis.

5.3.1. Bilanca stanja

Aktivno stran bilance stanja Slovenske univerzitetne športne zveze sestavljajo osnovna sredstva, terjatve do kupcev, druge kratkoročne terjatve ter dobroimetje pri bankah, čeki in gotovina.

Tabela 2: Bilanca stanja na dan 31.12.2002 v primerjavi z letom 2001

Št.	Postavka	Oznaka za AOP	v tisočih tolarjev	
			leto 2002	leto 2001
1	Osnovna sredstva po neodpisani vrednosti	001	1.146	139
2	Dolgoročne terjatve	002	0	0
3	Zaloge	003	0	0
4	Terjatve do kupcev	004	3.815	53
5	Druge kratkoročne terjatve	005	0	6.400
6	Dobroimetje pri bankah, čeki in gotovina	006	1.199	897
7	Aktivne časovne razmejitev	007	0	0
	SKUPAJ SREDSTVA (od 001 do 007)	008	6.160	7.489
8	Društveni sklad - ustanovna vloga, rezerve in drugi viri	009	0	0
9	Društveni sklad - presežek prihodkov	010	3.462	269
9a	Društveni sklad - presežek odhodkov	011	0	0
10	Dolgoročne obveznosti	012	0	0
11	Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev	013	2.698	5.300
12	Druge kratkoročne obveznosti	014	0	1.920
13	Pasivne časovne razmejitev	015	0	0
	SKUPAJ OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV (009+010-011+012+013+014+015)	016	6.160	7.489

Vir: Bilanca stanja Slovenske univerzitetne športne zveze v letih 2001 in 2002.

Tabela 2 prikazuje obseg in strukturo sredstev Slovenske univerzitetne športne zveze v letih 2001 in 2002. Na dan 31.12.2002 so sredstva Slovenske univerzitetne športne zveze znašala 6,160 mio SIT. V primerjavi z letom 2001 (ko je stanje sredstev na dan 31.12.2001 znašalo 7,489 mio SIT) vidimo, da so se sredstva zmanjšala za 1,329 mio SIT.

Kot je razvidno iz tabele 2 se je postavka osnovna sredstva po neodpisani vrednosti povečala in to za kar 1,007 mio SIT. Glavni razlog za porast vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev v letu 2002 je v nakupu novega računalnika ter v nakupu številnih transparentov, zastav in panojev ter tabel za potrebe 2. Evropskega univerzitetnega prvenstva 2002 v košarki, ki ga je Slovenska univerzitetna športna zveza organizirala v Kopru.

Razlog za povišanje postavke terjatve do kupcev v letu 2002 je predvsem večje število izstavljenih računov (spet v povezavi z organizacijo 2. Evropskega univerzitetnega prvenstva v košarki), ki pa jih dobavitelji Slovenske univerzitetne športne zveze niso poravnali do dne 31.12.2002. Prav tako je iz tabele 2 razvidno, da se je postavka druge kratkoročne terjatve v letu 2002 zmanjšala na 0 SIT; le-to zmanjšanje je rezultat vrnjenih kreditov. Naj dodam, da je postavka dobroimetje pri bankah, čeki in gotovina v letu 2002 zabeležila majhen porast.

Pasivno stran bilance stanja Slovenske univerzitetne športne zveze sestavljajo društveni sklad, kratkoročne obveznosti do dobaviteljev ter druge kratkoročne obveznosti.

Iz tabele 2 je razvidno, da se je postavka društveni sklad – presežek prihodkov v letu 2002 povečala glede na leto 2001. Razlog za povišanje prihodkov je predvsem v boljšem poslovanju Slovenske univerzitetne športne zveze. Postavki kratkoročne obveznosti do dobaviteljev in druge kratkoročne obveznosti sta se v letu 2002 zmanjšali, slednja zaradi vrnjenih kreditov.

5.3.2. Izkaz poslovnega izida

Tabela 3 na strani 34 prikazuje izkaz poslovnega izida Slovenske univerzitetne športne zveze v letih 2001 in 2002. Iz nje je razvidno, da so celotni odhodki Slovenske univerzitetne športne zveze v letu 2001 znašali 30,806 mio SIT, medtem ko so celotni prihodki znašali 28,489 mio SIT. Podatki iz tabele 3 nam zato za leto 2001 pokažejo presežek odhodkov nad prihodki, in sicer v višini 2,317 mio SIT. Za leto 2002 pa iz tabele 3 lahko razberemo, da so celotni odhodki znašali 32,863 mio SIT, na drugi strani pa so celotni prihodki znašali 36,056 mio SIT. Rezultat le-tega je presežek prihodkov nad odhodki v letu 2002, in sicer v višini 3,193 mio SIT.

Tabela 3: Izkaz poslovnega izida v obdobju od 1.1. do 31.12.2002 v primerjavi z letom 2001

Št.	Postavka	Oznaka za AOP	v tisočih tolarjev	
			leto 2002	leto 2001
	STROŠKI			
1	Nabavna vrednost nabavljenega materiala ali blaga	017	5.554	3.611
2	Zmanjšanje vrednosti zalog materiala in blaga	018	0	0
3	Povečanje vrednosti zalog materiala in blaga	019	0	0
4	Stroški porabljenega materiala in prodanega blaga (017+018-019)	020	5.554	3.611
5	Stroški storitev	021	21.168	21.048
6	Stroški dela	022	5.079	5.441
7	Dotacije drugim pravnim osebam	023	810	330
8	Stroški naložbenja (investiranja)	024	0	0
9	Amortizacijski stroški	025	185	287
10	Finančni odhodki	026	67	89
11	Drugi odhodki	027	0	0
12	Dajatve	028	0	0
	CELOTNI ODHODKI (020+021+022+023+024+025+026+027+028)	029	32.863	30.806
13	Presežek prihodkov (037-029)	030	3.193	0
	PRIHODKI			
14	Prihodki od dejavnosti	031	36.031	28.489
15	Povečanje vrednosti zalog gotovih proizvodov ter nedokončanih proizvodov in storitev	032	0	0
16	Zmanjšanje zalog gotovih proizvodov ter nedokončanih proizvodov in storitev	033	0	0
17	Donosi od dejavnosti (031+032-033)	034	36.031	28.489
18	Finančni prihodki	035	25	0
19	Drugi prihodki	036	0	0
	CELOTNI PRIHODKI (034+035+036)	037	36.056	28.489
20	Presežek odhodkov (029-037)	038	0	2.317
21	Kritje odhodkov iz obravnavanega obračunskega obdobja iz presežka prihodkov iz prejšnjih obračunskih obdobj	039	0	0
	Povprečno število zaposlenih delavcev na podlagi delovnih ur v obračunskem obdobju (celo število)	040	1	1
	Število mesecev poslovanja	041	12	12

Vir: Izkaz poslovnega izida Slovenske univerzitetne športne zveze 2001 in 2002.

Iz tabele 3 je razvidno, da se je postavka nabavna vrednost nabavljenega materiala ali blaga v letu 2002 povečala za skoraj 2 mio SIT kot posledica povečanega in tudi boljšega poslovanja Slovenske univerzitetne športne zveze. Postavki stroški storitev in stroški dela nista zaznali večjih sprememb v letu 2002 glede na leto 2001, medtem ko se je postavka dotacije drugim

pravnim osebam povečala, kar pomeni, da so namenili več sredstev društvom članicam v letu 2002 kot leto poprej. V letu 2002 so se Slovenski univerzitetni športni zvezi povečali prihodki od dejavnosti (glede na leto 2001) in to predvsem kot posledica organizacije 2. Evropskega univerzitetnega prvenstva v košarki 2002 v Kopru. Iz tabele 3 je prav tako razvidno povečanje postavke finančni prihodki, med katerimi so vštete prejete obresti v letu 2002.

6. SKLEP

Osnovni cilj obstoja in delovanja organizacij v neprofitnem sektorju je zagotavljanje določenih storitev splošnega in skupnega pomena, v skladu s poslanstvom neprofitne organizacije ter po ceni in kvaliteti, ki je sprejemljiva za skupino uporabnikov, katerim je namenjena. Poslanstvo neprofitne organizacije se kaže v zadovoljevanju določenih družbenih potreb, s katerim se zvišuje kvaliteta življenja oziroma družbena blaginja.

Društva, kot ena izmed oblik neprofitnih organizacij, so prostovoljna, samostojna, nepridobitna združenja fizičnih oseb, ki se združujejo zaradi skupno določenih interesov, opredeljenih v temeljnem aktu in v skladu z Zakonom o društvih, ki je začel veljati novembra leta 1995.

Zakon o društvih določa, da lahko ta pridobivajo sredstva za svoje delovanje s članarino, iz naslova materialnih pravic in dejavnosti društva, z darili in volili, s prispevki donatorjev, iz javnih sredstev in drugih virov. Zakon o društvih dovoljuje opravljanje pridobitne dejavnosti samo v primeru, če se ustavarjeni presežek uporabi za izvajanje osnovne dejavnosti, za katero je bilo društvo ustanovljeno.

Slovenska društva imajo tudi svoj računovodski standard (SRS 33), ki določa način vodenja poslovnih knjig in sestavljanja letnih poročil, opredeljuje društveni sklad ter obdeluje ugotavljanje in obravnavanje presežka prihodkov in presežka odhodkov. Prav tako opredeljuje ključne pojme in vsebuje tudi pojasnila.

V bilanci stanja društev je členitev postavk v primerjavi s tistimi za gospodarske družbe manj nadrobna, društveni sklad pa je opredeljen kot razlika med seštevkom vrednosti sredstev in dolgovi. Rezultat poslovanja društev se ugotavlja v izkazu poslovnega izida, ki je poleg bilance stanja temeljni računovodski izkaz, ki ga mora društvo sestaviti na koncu poslovnega leta. Društvo v njem prikazuje stroške, donose, presežek stroškov nad donosi oziroma presežek donosov nad stroški za določeno obračunsko obdobje.

S primerjavo bilance stanja Slovenske univerzitetne športne zveze v letu 2001 in v letu 2002 sem ugotovila, da so se sredstva skupno zmanjšala, medtem ko se je postavka osnovna sredstva po neodpisani vrednosti povečala, predvsem kot rezultat organizacije 2. Evropskega

univerzitetnega prvenstva v košarki v Kopru. Postavka društveni sklad v obeh proučevanih letih kaže presežek prihodkov nad odhodki in sicer v letu 2001 v višini 0,269 mio SIT, v letu 2002 pa 3,462 mio SIT.

Primerjava izkaza poslovnega izida Slovenske univerzitetne športne zveze v letih 2001 in 2002 pokaže, da so se celotni odhodki iz 30,806 mio SIT v letu 2001 povečali na 32,863 mio SIT v letu 2002. Ravno tako pa so se povečali tudi celotni prihodki, in sicer iz 28,489 mio SIT v letu 2001 na 36,056 mio SIT v letu 2002. V letu 2001 je Slovenska univerzitetna športna zveza zabeležila presežek odhodkov v višini 2,317 mio SIT, v naslednjem letu pa presežek prihodkov v višini 3,193 mio SIT.

Kakovost računovodstva je zelo pomembna za uspešno delovanje društva. Sistem računovodstva v Slovenski univerzitetni športni zvezi vsebuje poleg knjigovodstva tudi računovodsko predračunavanje ter analizo posameznih projektov in dejavnosti, ki so oblikovani v stroškovna mesta. Izredno pomemben dejavnik pri izdelavi finančnih in vsebinskih poročil financierjem (oziroma Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport ter Fundaciji za šport) pa je hitro, kvalitetno in učinkovito poročanje s strani računovodstva.

7. LITERATURA

1. Anthony Robert N., Young David W.: Management Control in Nonprofit Organizations. Illinois: Richard D. Irwin, Inc., 1998. 918 str.
2. Bednarik Jakob et al.: Model Characteristic of Olympic Sport Organisations in Slovenia. Ljubljana, Kinesiologia Slovenica, 2000.
3. Chadwick Leslie: Management accounting. London, New York: Routledge, 1993. 237 str.
4. Freeman Robert J., Shoulders Craig D.: Governmental and nonprofit accounting: theory and practice. 4th edition. Englewood Cliffs (New Jersey): Prentice Hall, 1993. 823 str.
5. Goerg Bernhard: Prihodnost menedžerjev, menedžerji prihodnosti. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1991. 218 str.
6. Hočevar Marko: Osnove računovodstva. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1998. 268 str.
7. Horak Christian: Controlling in Nonprofit Organisations. Wiesbaden: Deutscher Universitats – Verlag, 1995. 318 str.
8. Levičar Robert: Vodnik po nevladnih organizacijah v Sloveniji. Ljubljana: Agencija za razvojno iniciativo, 1999. 697 str.
9. Schwarz Peter: Management in Nonprofit Organisationen. Bern: Paul Haupt, 1996, 258 str.
10. Slovenski računovodski standardi. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2001. 209 str.
11. Širca Nada, Tavčar Mitja: Management nepridobitnih organizacij. Koper: Visoka šola za management, 1998. 136 str.
12. Šugman Rajko: Organiziranost športa doma in po svetu. Ljubljana: Fakulteta za šport, 1998. 178 str.
13. Trunk - Širca Nada, Tavčar Mitja I.: Management nepridobitnih organizacij. 2. natis. Koper: Visoka šola za management, 2000. 136 str.

14. Turk Ivan, Melavc Dane: Računovodstvo. Kranj: Moderna organizacija, 2001. 547 str.
15. Turk Ivan et al.: Finančno računovodstvo. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo, 1999. 841 str.
16. Žnidaršič-Kranjc Alenka: Ekonomika in upravljanje neprofitne organizacije. Postojna: Dej d.o.o., 1996. 233 str.

8. VIRI

1. Bilanca stanja Slovenske univerzitetne športne zveze za leto 2001.
2. Bilanca stanja Slovenske univerzitetne športne zveze za leto 2002.
3. Information Systems Audit and Control Association, ISACA. (www.isaca.org), 15.01.2004
4. Izkaz poslovnega izida Slovenske univerzitetne športne zveze za leto 2001.
5. Izkaz poslovnega izida Slovenske univerzitetne športne zveze za leto 2002.
6. Statistični letopis Republike Slovenije 2002.
7. Statistični letopis Republike Slovenije 2003.
8. Statistični urad Republike Slovenije. (URL: <http://www.sigov.si/zrs>), 10.12.2003
9. Zaključno vsebinsko in finančno poročilo SUSA 2002
10. Zakon o društvih (Uradni list RS, št. 60/95)
11. Zakon o javnih financah (ZJF) (Uradni list RS, št. 79/99, 124/00 in 79/2001)
12. Zakon o računovodstvu (Uradni list RS, št. 23/99)
13. Zakon o ustanovah (Uradni list RS, št. 60/95)